

Bruxelles, den 17. oktober 2016
(OR. en)

13026/16

CFSP/PESC 796
PE 99
COPS 292

RESULTAT AF DRØFTELSENE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	delegationerne
Tidl. dok. nr.:	12898/16
Vedr.:	FUSP-rapport — vores prioriteter i 2016

Vedlagt følger til delegationerne "FUSP-rapport – vores prioriteter i 2016" som godkendt af Rådet den 17. oktober 2016.

FUSP-rapport — vores prioriteter i 2016**Indledning**

Den højtstående repræsentant forelagde i juni 2016 en global EU-strategi for udenrigs- og sikkerhedspolitikken for Det Europæiske Råd. Anden halvdel af 2016 er afsat til opfølgning og gennemførelse på de prioriterede områder, der er identificeret i EU's globale strategi, nemlig opbygning af modstandskraft og en integreret tilgang til konflikter og kriser, sikkerhed og forsvar og en styrkelse af forbindelsen mellem interne og eksterne politikker med fokus på migration og terrorbekæmpelse. Arbejdet med gennemførelsen af strategien finder sted på grundlag af en køreplan fra HR/NF for gennemførelse og Rådets konklusioner i oktober 2016.

Kommunikationsindsatsen og det offentlige diplomati samt indsatsen for at øge befolkningens modstand mod tredjeparters manipulation med oplysninger og EU-fjendtlige budskaber for at nå ud til EU-borgerne og offentligheden i tredjelande intensiveres også.

I 2016 fokuserer FUSP først og fremmest på en fortsat søgning efter løsninger på de akutte kriser i EU's naboskabsområde, samtidig med at menneskerettighederne beskyttes og forsvares, og på opbygning og styrkelse af fred og stabilitet på globalt plan, også gennem FSFP-missioner og -operationer. Mod øst udfordrer Ruslands krænkelse af folkeretten og destabiliseringen af Ukraine, tillige med de langvarige konflikter i den bredere Sortehavsregion, kernen af den europæiske sikkerhedsorden. Mod syd vil indsatsen fortsat fokusere på at bringe konflikten i Syrien til ophør. Ud over at uddybe den regionale ustabilitet og usikkerhed har krisen i Syrien også virkninger for EU internt - både som en betydelig sikkerhedsrisiko og i henseende til menneskestrømme, der flygter for at finde sikkerhed.

EU vil også fokusere på at fremme en positiv udvikling, f.eks. i Iran, hvor det vil fortsætte arbejdet med gennemførelsen af den fælles omfattende handlingsplan og en fornyelse af de bilaterale forbindelser. Andre prioriteter omfatter fremme af EU's arbejde i Libyen. Med udgangspunkt i en allerede aktiv rolle i Afrika vil EU fortsætte med at styrke fred og modstandsdygtighed, herunder gennem FSFP-missioner og -operationer. EU vil også fortsat udvikle partnerskaber i Central- og Sydøstasien og pleje de afgørende transatlantiske forbindelser. Bruxelleskonferencen om Afghanistan i oktober 2016 var en vigtig lejlighed til at fremme fred, stabilitet og sikkerhed. EU vil fortsætte samarbejdet med De Forenede Nationer i erkendelse af betydningen af et internationalt system baseret på multilateralisme.

For at afspejle den samlede tilgang indeholder denne rapport, når det er relevant, henvisninger til politikker og instrumenter, der ikke er omfattet af FUSP.

GEOGRAFISK

EUROPA OG CENTRALASIEN

De østlige nabolande/Det Østlige Partnerskab

Et demokratisk, stabilt og velstående østligt naboskabsområde vil fortsat være en prioritet for EU. EU's tilgang til Det Østlige Partnerskab vil fortsat bygge på de principper, der blev aftalt på topmødet i Riga i 2015 og fastsat i revisionen af den europæiske naboskabspolitik (ENP). EU vil bestræbe sig på at fastholde inklusionen i det multilaterale samarbejde inden for Det Østlige Partnerskab. På mødet i Det Østlige Partnerskab i maj 2016 drøftede ministrene behovet for fortsatte reformer og stabilitet i regionen med henblik på forberedelse af det næste topmøde i 2017.

I sine forbindelser med Georgien, Republikken Moldova og Ukraine vil EU fortsat fokusere på gennemførelsen af de respektive associeringsaftaler, som skal bidrage til at styre reformprocessen i disse lande. Associeringsaftalerne trådte i kraft den 1. juli 2016 for Georgiens og Republikken Moldovas vedkommende; associeringsaftalen med Ukraine finder midlertidig anvendelse.

Visumliberaliseringen, som allerede er på plads med Republikken Moldova, bliver et vigtigt konkret tegn på fordelene ved associeringen med EU. I første halvdel af 2016 forelagde Kommissionen lovgivningsforslag om at ophæve visumpligten for georgiske og ukrainske statsborgere, der er i besiddelse af biometriske pas, efter at den havde bekræftet, at de med succes havde opfyldt alle benchmarks i henhold til deres respektive handlingsplaner for visumliberalisering.

I forbindelserne med østlige partnere, som ikke søger associeringsaftaler, dvs. Armenien, Aserbajdsjan og Hviderusland, vil EU udvikle attraktive og gensidigt fordelagtige alternativer baseret på fælles værdier og EU's grundlæggende principper med henblik på at fremme omfattende samarbejde og vedholdende reformprocesser i de østeuropæiske partnerlande.

Ukraines økonomiske situation er blevet stabiliseret, i vid udstrækning takket være international bistand og EU-bistand. Der er blevet indledt en imponerende række af reformer, men der er behov for en fortsat indsats for at sikre deres gennemførelse og bæredygtighed, navnlig for så vidt angår retsstaten, bekæmpelse af korruption og skabelse af et gunstigt klima for udenlandske investeringer. EU vil fortsat fremme institutionelle ændringer, modernisering og stabilisering i Ukraine gennem en regelmæssig politisk dialog på højt plan og rettidig gennemførelse af ENI-programmer. Samarbejdet på energiområdet vil fortsætte, herunder forhandlingerne om et aftalememorandum med henblik på et strategisk partnerskab om energi. Det årlige topmøde mellem EU og Ukraine og mødet i associeringsrådet senere i år vil give yderligere impulser til den politiske associering med Ukraine og den økonomiske integration af landet i EU.

EU vil fortsat støtte diplomatiske bestræbelser inden for Normandietkvartetten og den trilaterale kontaktgruppe med henblik på fuld gennemførelse af Minskaftalerne fra 2014 og 2015 samt yde finansiel og materiel støtte til OSCE's særlige observatørmision i Ukraine. EU vil fortsat holde fast i sin politik om ikkeanerkendelse af den ulovlige annektering af Krim og Sevastopol, der også førte til restriktive foranstaltninger over for Rusland. EU vil forblive åbent for alle kontakter med henblik på en konstruktiv løsning af handelsproblemer (herunder Ruslands gengældelsesforanstaltninger over for Ukraine), selv om trepartsforhandlingerne mellem EU, Ukraine og Rusland om gennemførelsen af en vidtgående og bred frihandelsaftale (DCFTA) i december 2015 blev afsluttet uden held. Der bliver fulgt op på trepartsforhandlingerne om gas inden for rammerne af vinterpakken.

Den politiske ustabilitet i **Republikken Moldova** i 2015 har været en afgørende hindring for de overordnede fremskridt med reformdagsordenen. I 2016 genvandt Republikken Moldova sin stabilitet med indsættelsen af en ny regering i januar. EU vil fortsat følge situationen nøje, jf. Rådets konklusioner fra februar 2016, og fokusere på hårdt tiltrængte centrale reformer. EU er fortsat rede til at bistå Republikken Moldova, bl.a. gennem teknisk bistand og projektstøtte såsom peerevalueringsmissioner og rådgivere på højt plan. EU er desuden fortsat fast besluttet på at støtte Republikken Moldovas territoriale integritet inden for landets internationalt anerkendte grænser samt at fortsætte støtten til bilæggelse af Transdnestrienkonflikten og de bestræbelser, der udfoldes af OSCE i denne henseende.

Der blev afholdt parlamentsvalg i **Georgien** i oktober 2016. EU udtrykte tilfredshed med parlamentsvalget i Georgien, der fandt sted på en generelt fredelig og velordnet måde. Ud over en række voldelige hændelser ved og på valgsteder konkluderede OSCE/ODIHR's valgobservationsmission i sin foreløbige vurdering, at valget var konkurrencepræget og velforvaltet, og at det overholdt de grundlæggende frihedsrettigheder. EU ser frem til at arbejde sammen med det demokratisk valgte nye parlament og den nye regering, når først valgprocessen er afsluttet, og opfordrer alle de medlemmer, der er valgt til det nye parlament, til at arbejde sammen til fordel for Georgien. EU vil fortsat støtte Georgiens bestræbelser på at overvinde følgerne af konflikterne i Georgiens løsrivelsesregioner Abkhasien og Sydossetien, herunder gennem aktiviteterne i EU's observatørmission og af EU's særlige repræsentant (EUSR) for Sydkaukasus og krisen i Georgien. Det vil fortsat være stærkt engageret i sin politik til støtte for Georgiens suverænitet og territoriale integritet inden for landets internationalt anerkendte grænser.

Fokus i EU's forbindelser med **Armenien** ligger på forhandlingerne om en ny rammeaftale, der skal sætte yderligere skub i intensiveringen af vores bilaterale forbindelser. Desuden vil der i fællesskab blive opnået enighed om nye partnerskabsprioriteter til erstatning for den forældede ENP-handlingsplan. Efter sidste års folkeafstemning om forfatningen er det vigtigt for Armenien at gennemføre den nye valglov og alle OSCE's og Europarådets henstillinger i god tid inden næste parlamentsvalg i 2017. EU vil som den største donor bidrage til at dække størstedelen af den finansielle byrde i forbindelse med det kommende parlamentsvalg.

EU's dialog med **Aserbajdsjan** vil tage sigte på at indlede forhandlinger om en ny omfattende aftale. Selv om der er sket visse fremskridt i landets menneskerettighedssituation, giver den stadig anledning til betænkeligheder. Aserbajdsjan spiller en central rolle i forbindelse med diversificeringen af EU's energiforsyning. Den sydlige gaskorridor har, når den er færdig, potentiale til at øge Aserbajdsjans andel af EU's marked for energi og etablere landet som en adgangsportal for levering af gas fra Det Kaspiske Havs østlige og sydlige bredder.

EU vil fortsat støtte de mæglingsbestræbelser, der gøres af formændene i OSCE's Minskgruppe med henblik på at finde en forhandlingsløsning på konflikten i Nagorno-Karabakh.

Rådet besluttede i februar 2016 at ophæve de fleste af de restriktive foranstaltninger over for **Hviderusland** i erkendelse af de skridt, landet i de seneste to år har taget, som også har bidraget til at forbedre forbindelserne mellem EU og Hviderusland. EU er dog fortsat bekymret over menneskerettighederne, demokratiet og retsstatsforholdene i landet. EU fordømmer anvendelsen af dødsstraf og opfordrer Hviderusland til øjeblikkeligt at indføre et formelt moratorium for henrettelser som et første skridt hen imod afskaffelse af dødsstraf. Der er nu en mulighed for, at forbindelserne mellem EU og Hviderusland udvikler en mere positiv dagsorden, herunder at arbejdet med aftalen om fælles prioriteter for partnerskabet indledes. Der vil blive rettet øget EU-støtte mod Hvideruslands moderniseringsbestræbelser. Hvideruslands konkrete skridt for at respektere de universelle grundlæggende frihedsrettigheder, retsstatsprincippet og menneskerettighederne vil fortsat være af central betydning for udformningen af EU's fremtidige forbindelser med Hviderusland.

Rusland

Ruslands ulovlige annektering af Krim og Sevastopol og den fortsatte destabilisering af Ukraine vil fortsat have en indvirkning på forbindelserne med EU. I overensstemmelse med resultatet af drøftelserne på samlingen i Rådet for Udenrigsanliggender i marts 2016, som fastlagde fem principper for samarbejde, og Det Europæiske Råds konklusioner fra marts 2015, der knyttede varigheden af de restriktive foranstaltninger over for Rusland sammen med den fuldstændige gennemførelse af Minskaftalerne, vil Unionen fortsætte sin tosporede tilgang med fasthed kombineret med diplomatiske outreachaktiviteter.

Selv om dialogen og samarbejdet mellem EU og Rusland fortsat er begrænset i mangel af en bilæggelse af konflikten i Ukraine, og de yderligere kompliceres af Ruslands militære aktioner i Syrien siden 2015, vil EU holde kommunikationskanalerne åbne og selektivt samarbejde med Rusland om spørgsmål, hvor der er en klar EU-interesse, f.eks. Syrien, Libyen, fredsprocessen i Mellemøsten, Afghanistan, Iran samt globale spørgsmål. Regionale og grænseoverskridende samarbejdsprogrammer er også i gang.

Samtidig vil EU også fortsat tilskynde Rusland til at overholde sine internationale forpligtelser f.eks. med hensyn til respekten for andre landes suverænitet og territoriale integritet, retsstatsprincippet og god regeringsførelse samt WTO. I betragtning af det fortsatte pres på civilsamfundet, den problematiske menneskerettighedssituation og begrænsningen af mediefriheden i Rusland vil Unionen fortsat rejse menneskerettighedsspørgsmål over for de russiske forhandlingspartnere og intensivere sin støtte til det russiske civilsamfund samt kontakterne mellem vores befolkninger. EU noterede sig de betænkeligheder, som OSCE/ODIHR har givet udtryk for med hensyn til indskrænkningerne i de grundlæggende frihedsrettigheder og de politiske rettigheder, de stærkt kontrollerede medier og et stramt greb om civilsamfundet samt manglerne i forbindelse med registrering af kandidater og retlige rammer, der havde en negativ indvirkning på valg miljøet forud for valget til Statsdumaen i Den Russiske Føderation. EU forventer, at de russiske myndigheder gør deres yderste for at imødegå disse betænkeligheder på grundlag af ODIHR's henstillinger. EU anerkender ikke Den Russiske Føderations ulovlige annektering af Krim og Sevastopol og anerkender derfor ikke afholdelsen af valg på Krimhalvøen. EU forventer også, at alle stater, der er i stand til at bistå med efterforskningen og retsforfølgningen af de ansvarlige for den tragedie, der ramte fly MH17, gør dette som krævet i FN's Sikkerhedsråds resolution 2166.

Tyrkiet

EU har i 2015 og 2016 arbejdet på at konsolidere og udvikle et højt niveau for dialog og samarbejde med Tyrkiet som kandidatland og en central partner i andre spørgsmål end migrations- og flygtningekrisen som påvist ved de intensiverede kontakter på højt plan mellem EU og Tyrkiet siden efteråret 2015 og som følge af Det Europæiske Råds konklusioner fra oktober 2015. De fokuserede primært på håndtering af flygtninge-/migrationskrisen, men de kulminerede på et topmøde den 29. november 2015, som anerkendte betydningen af et tæt samarbejde mellem EU og Tyrkiet vedrørende spørgsmål af vital interesse for begge parter.

EU fordømte kraftigt kupforsøget i Tyrkiet den 15. juli 2016. Efterfølgende blev der den 21. juli erklæret undtagelsestilstand. I Rådets konklusioner af 18. juli 2016 fordømte EU kraftigt kupforsøget, gentog sin fulde støtte til de legitime institutioner i landet og opfordrede til fuld overholdelse af Tyrkiets forfatningsmæssige orden, idet det understregede vigtigheden af retsstatsprincippernes ukrænkelighed. EU understregede behovet for at respektere demokrati, menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder samt alles ret til retfærdig rettergang i fuld overensstemmelse med den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, herunder protokol 13 om afskaffelse af dødsstraf. På baggrund af disse begivenheder vil EU følge de pågældende spørgsmål særdeles nøje og samtidig være engageret i samarbejdet med et demokratisk, inklusivt og stabilt Tyrkiet for at imødegå fælles udfordringer.

Topmødet mellem EU og Tyrkiet i november 2015 iværksatte et fornyet samarbejde med Tyrkiet (fornyet fremdrift i tiltrædelsesforhandlingerne, fremskyndelse af visumliberaliseringen, øget finansiering på 3 mia. EUR via faciliteten for flygtninge i Tyrkiet og aktiveringen af den fælles handlingsplan for håndtering af migration og flygtninge). Der var også enighed om, at en struktureret og hyppigere dialog på højt plan er afgørende for at fremme potentialet i forbindelserne mellem EU og Tyrkiet: regelmæssige topmøder to gange om året, omfattende regelmæssige politiske dialogmøder på ministerplan/højtstående repræsentantplan/kommissærplan, ud over de regelmæssige møder i associeringsrådet, og regelmæssige drøftelser og samarbejde om udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder om terrorbekæmpelse, og dialoger på højt plan om centrale tematiske spørgsmål, f.eks. økonomi og energi.

Topmødet blev efterfulgt af en politisk dialog på højt plan mellem EU og Tyrkiet (HLPD), der fandt sted den 25. januar 2016 i Ankara. Ved denne lejlighed blev der opnået enighed om en seks måneders fælles arbejdsplan. Desuden gav HLPD lejlighed til på en samlet og sammenhængende måde at drøfte alle centrale spørgsmål på begge parterets dagsordener for at bidrage til forberedelsen af kommende topmøder mellem EU og Tyrkiet. Den 28. januar 2016 blev der afholdt en energidialog på højt plan i Istanbul. Den 25. og 26. april 2016 blev der afholdt en økonomisk dialog på højt plan i Ankara og Istanbul. EU og Tyrkiet iværksatte de forberedende skridt til opgradering og modernisering af Toldunionen, og Kommissionen er i færd med at færdiggøre en konsekvensanalyse med henblik på fremlæggelse af et udkast til forhandlingsdirektiver i fjerde kvartal af 2016.

Den fortsat hastende karakter af flygtninge- og migrationskrisen førte EU-formand Donald Tusk til at indkalde til et ekstraordinært møde mellem stats- og regeringscheferne og Tyrkiet. Efter et første møde den 7. marts 2016 blev der på grundlag af handlingsplanen mellem EU og Tyrkiet den 18. marts 2016 opnået enighed med Tyrkiet om en fælles erklæring, der bl.a. havde til formål at ødelægge menneskesmuglernes forretningsmodel og fjerne incitamentet til at søge de irregulære ruter til EU, i overensstemmelse med EU-retten og folkeretten. Ifølge de seneste vurderinger af fremskridtene i gennemførelsen af den fælles erklæring¹ er den betydelige nedgang i antallet af både grænsepassager og dødsfald siden ikrafttrædelsen af erklæringen et vidnesbyrd om den effektive gennemførelse heraf og navnlig om, at forretningsmodellen for de menneskesmuglere, der udnytter migranter og flygtninge, kan ødelægges. Selv om det samlede omfang af strømme mod Grækenland stadig er langt mindre end inden erklæringen, skal dette overvåges nøje. Det er derfor vigtigt løbende at overvåge situationen og træffe forebyggende foranstaltninger. En styrkelse af kommunikationen og udvekslingen af oplysninger mellem de tyrkiske myndigheder og deres modparter i EU vil være en vigtig faktor i håndteringen af eventuelle nye risici. Inden for EU er der truffet foranstaltninger for at beskytte skrøbelige grænser. Efter de bulgarske myndigheders anmodning om yderligere støtte har Frontex gradvist styrket sin tilstedeværelse ved den bulgarske grænse til Tyrkiet (samt til Serbien). Tyrkiet bør fortsætte bestræbelserne på at gennemføre den fælles erklæring på en effektiv og bæredygtig måde. EU roser Tyrkiet for, at det generøst har modtaget og sikret mere end 2 millioner syriske flygtninges behov.

Faciliteten for flygtninge i Tyrkiet blev oprettet som svar på behovet for betydelige supplerende midler til støtte for de syriske flygtninge i landet. Faciliteten fokuserer på humanitær bistand, uddannelse, migrationsforvaltning, sundhed, kommunal infrastruktur og socioøkonomisk støtte. Den er nu fuldt operationel, og mange af de i alt 3 mia. EUR, der er afsat til perioden 2016-2017, er blevet tildelt. Med hensyn til ophævelsen af visumpligten for tyrkiske statsborgere mangler Tyrkiet stadig at opfylde syv af de 72 benchmarks, der er fastsat i køreplanen for visumliberalisering. EU beklager Tyrkiets ensidige erklæringer om dette spørgsmål, som ikke har nogen retsvirkning, og understreger betydningen af fuld og effektiv gennemførelse af både tilbagetagelsesaftalen og visumkøreplanen over for alle medlemsstaterne, herunder samarbejde om spørgsmål vedrørende retlige og indre anliggender og ikkediskriminerende visumfri adgang til Tyrkiets territorium for borgere fra alle EU's medlemsstater.

¹ COM(2016) 634 final af 28. september 2016.

Den 9. september 2016 blev der afholdt en politisk dialog på højt plan, som omfattede udviklingen på de forskellige samarbejdsområder, herunder den centrale udenrigspolitiske udvikling, terrorbekæmpelse, migration, energi og økonomiske forbindelser. EU gentog sin støtte til det tyrkiske folk og de demokratiske institutioner, samtidig med at det sendte et klart budskab om, at Tyrkiet skal overholde retsstatsprincippet, beskytte mediefriheden og garantere alles ret til en retfærdig rettergang og procedure. Situationen for kurderne og det kurdiske spørgsmål blev også drøftet. EU erklærede, at alle voldshandlinger og terrorangreb skal bringes til ophør og våben nedlægges, og at dette skal ledsages af en politisk proces.

I december 2015 noterede EU sig Kommissionens hensigt om at fremlægge de forberedende dokumenter vedrørende en række kapitler i første kvartal af 2016, uden at dette berører medlemsstaternes holdninger. EU erklærede endvidere, at Tyrkiet kan fremskynde tempoet i tiltrædelsesforhandlingerne ved at gøre fremskridt med at nå benchmarks, opfylde kravene i forhandlingsrammen og overholde sine aftalemæssige forpligtelser over for EU. EU opfordrer fortsat Tyrkiet til gradvist at tilpasse sig EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i overensstemmelse med forhandlingsrammen.

Tyrkiet er nødt til utvetydigt at forpligte sig til at skabe gode forbindelser til sine nabolande og finde en fredelig løsning på tvister i overensstemmelse med De Forenede Nationers pagt, herunder om nødvendigt ved hjælp af Den Internationale Domstol. I den forbindelse giver Unionen endnu en gang udtryk for alvorlig bekymring, og den opfordrer Tyrkiet til at undgå enhver form for trussel eller handling, som rettes mod en medlemsstat, eller kilde til konflikt eller handlinger, som skader gode naboforbindelser og en fredelig bilæggelse af tvister. Endvidere understreger EU igen alle EU-medlemsstaternes suveræne rettigheder. Disse omfatter bl.a. retten til at indgå bilaterale aftaler og til efterforskning og udnyttelse af naturressourcer i overensstemmelse med gældende EU-ret og folkeretten, herunder FN's havretskonvention. EU fremhæver desuden behovet for at respektere medlemsstaternes suverænitet over deres territorialfarvande og luftrum. Tyrkiet opfordres til at udvise tilbageholdenhed og respektere Cyperns suverænitet over sit territorialfarvand og Cyperns suveræne rettigheder i sin eksklusive økonomiske zone.

Tyrkiet nægter trods flere opfordringer fortsat at opfylde sin forpligtelse til fuld, ikkediskriminerende gennemførelse af tillægsprotokollen til associeringsaftalen i forhold til alle medlemsstater - en gennemførelse, som ellers i væsentlig grad kunne fremskynde forhandlingsprocessen. Hvis der ikke sker fremskridt i forbindelse med dette spørgsmål, vil EU fastholde sine foranstaltninger fra 2006, hvilket vil få en vedvarende effekt på de samlede fremskridt i forhandlingerne. Endvidere har Tyrkiet beklageligvis stadig ikke gjort fremskridt hen imod den nødvendige normalisering af sine forbindelser med Republikken Cypern. EU minder om sin holdning til EU-medlemsstaters tiltrædelse af internationale organisationer.

EU noterer sig det seneste års opmuntrende udvikling, og som understreget i forhandlingsrammen forventer det, at Tyrkiet aktivt støtter forhandlingerne med henblik på en retfærdig, samlet og holdbar løsning på det cypriotiske problem inden for rammerne af FN, i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds relevante resolutioner og under overholdelse af de principper, som Unionen bygger på. Tyrkiets konkrete tilsagn om og bidrag til en sådan samlet løsning er fortsat meget vigtige.

Vestbalkan

I 2016 fokuserede EU på følgende faktorer vedrørende politisk stabilitet og sikkerhed: fortsat fremme af normaliseringen af forbindelserne mellem Kosovo* og Serbien, afbødning af trusler mod stabiliteten fra politisk polarisering i Kosovo og den tidligere jugoslaviske republik Makedonien, fremme af Bosnien-Hercegovinas funktionelle status som stat og socioøkonomisk udvikling, konsolidering af Serbiens orientering mod EU og yderligere styrkelse af reformer og retsstatsprincippet i Albanien og Montenegro. EU er fortsat engageret i det europæiske perspektiv for landene på Vestbalkan. EU vil i dialogen med de relevante lande på Vestbalkan også fortsat understrege sine forventninger om en yderligere udvidelse af samarbejdet om udenrigspolitiske spørgsmål og en gradvis tilpasning til EU's udenrigspolitiske holdninger, navnlig om spørgsmål, hvor vigtige fælles interesser er på spil, f.eks. restriktive foranstaltninger.

* Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

Normaliseringsprocessen mellem Beograd og Pristina (EU-støttet dialog) skal fortsætte i god tro i 2016 og fremefter, og alle dialogaftaler skal gennemføres af begge parter. Møder som led i dialogen på højt plan mellem Pristina og Beograd, der faciliteres af HR/NF, forventes at fortsætte. Efter valgene i Serbien og Kosovo er der et nyt momentum i processen. Det er afgørende at skabe yderligere fremskridt med hensyn til gennemførelsen af alle dialogaftaler med henblik på at fremme deres europæiske perspektiv.

I **Kosovo** vil der i 2016, på trods af at oppositionen har mistet sin tidligere enhed, fortsat være en risiko for betydelig polarisering med mulighed for lejlighedsvis voldsanvendelse fra oppositionens side. Mandatet for EU's retsstatsmission (EULEX) er blevet forlænget frem til juni 2018. SAA mellem EU og Kosovo trådte i kraft den 1. april 2016, og det første møde i stabiliserings- og associeringsrådet afholdes inden udgangen af 2016.

Kosovo har gjort betydelige fremskridt med at opfylde kravene i køreplanen for visumliberalisering, hvilket førte til et formelt forslag fra Kommissionen i maj 2016 om at overføre Kosovo til listen over de tredjelande, hvis statsborgere er fritaget for visumpligten inden for Schengen, på betingelse af, at Kosovo på tidspunktet for vedtagelsen af dette forslag i Europa-Parlamentet og Rådet har ratificeret en grænseaftale med Montenegro og styrket sin resultatliste i kampen mod organiseret kriminalitet og korruption. EU minder om, at de to resterende benchmarks skal være opfyldt. EU minder også om, for så vidt angår visumliberalisering over for andre lande, at der kan anvendes en beskyttelsesklausul i tilfælde af manglende overholdelse af de relevante betingelser.

Efter åbningen af de to første forhandlingskapitler med **Serbien** i december 2015 er det vigtigt at tage fat på retsstatsområdet i tiltrædelsesforhandlingerne. De pågældende to kapitler (kapitel 23 om retsvæsenet og grundlæggende rettigheder og kapitel 24 om retfærdighed, frihed og sikkerhed) blev åbnet i juli 2016, hvilket bl.a. bør tilskynde til opstilling af en resultatliste vedrørende disse områder. EU tilskynder Serbien til at videreføre dette positive momentum og intensivere lovgivningsmæssige reformer og effektiv gennemførelse heraf på de centrale områder reform af retsvæsenet, bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet samt ytrings- og mediefrihed. Der skal lægges særlig vægt på den fulde overholdelse af de grundlæggende rettigheder, herunder beskyttelse af de mest sårbare grupper, navnlig romaerne, og på en effektiv gennemførelse af lovgivningen om beskyttelse af mindretal, ikkediskriminerende behandling af nationale mindretal i hele Serbien, herunder på områderne uddannelse, brug af mindretalssprog, adgang til medier og gudstjenester på mindretalssprog og bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet.

Efter et tidligt parlamentsvalg i april 2016, hvor premierminister Aleksandar Vučić vandt en klar støtte til videreførelse af EU-integrationspolitikken, skal den nye regering fokusere på centrale reformer. Det bliver også vigtigt, at Serbien fastholder en konstruktiv indstilling til alle sine naboer og fortsat engagerer sig positivt i de regionale samarbejdsinitiativer. EU vil fortsat opfordre Serbien til gradvist at tilpasse sig EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i overensstemmelse med forhandlingsrammen.

I september 2016 anmodede Rådet Kommissionen om en udtalelse om **Bosnien-Hercegovinas** ansøgning om EU-medlemskab. Det er af afgørende betydning med en fortsat og effektiv gennemførelse af reformdagsordenen og dens handlingsplan med fokus på den socioøkonomiske reform og reformen af retsstatsprincippet og den offentlige forvaltning. EU vil lægge særlig vægt på gennemførelsen af Sejdic-Finci-dommen.

Protokollen om tilpasningen af SAA for at tage hensyn til Kroatiens tiltrædelse af EU blev paraferet i juli 2016. Koordineringsmekanismen vedrørende EU-anliggender, som blev oprettet i august 2016, skal fungere effektivt, således at de planlagte møder i stabiliserings- og associeringsudvalget og stabiliserings- og associeringsrådet kan give de ønskede resultater, også på baggrund af processen i forbindelse med Kommissionens udtalelse om ansøgningen om EU-medlemskab. Et nyt IMF-arrangement blev undertegnet i september 2016. En afstemning i FN's Sikkerhedsråd om forlængelse af mandatet for Den Europæiske Unions militæroperation i Bosnien-Hercegovina (EUFOR ALTHEA) forventes afholdt i november 2016. BiH bestræber sig på at gøre fremskridt med ønsket om NATO-medlemskab.

Den tidligere jugoslaviske republik Makedonien er stadig skrøbelig, og et tidligt parlamentsvalg (det skulle efter aftale i juni/juli 2015 som led i den EU-støttede politiske aftale mellem de fire største partier finde sted i begyndelsen af 2016) blev udsat to gange, men er nu berammet til den 11. december 2016. Regeringen bliver imidlertid nødt til at løse de systemiske retsstatsspørgsmål, der er blevet tydelige gennem afsløringen af ulovlig overvågning af offentlige personer. Hvis disse problemer ikke løses, kan det føre til yderligere politisk ustabilitet og offentlig uro. Retssagen mod de terrormistænkte i Kumanovosagen fortsætter. EU forventer, at landet også sikrer gode naboskabsforbindelser med Grækenland og Bulgarien i overensstemmelse med Rådets konklusioner fra december 2015 og omsætter de vigtigste partilederes relevante tilsagn til praksis i henhold til aftalen af 2. juni. EU vil fortsat følge situationen nøje og forblive engageret i EU-tiltrædelsesprocessen for den tidligere jugoslaviske republik Makedonien.

I **Montenegro** blev regeringen og mainstreamoppositionspartierne enige om en magtdelingsaftale i foråret 2016 med henblik på afholdelse af troværdige parlamentsvalg i oktober 2016, hvilket er udtryk for landets politiske modenhed. Efter åbningen af yderligere to kapitler i juni er Montenegros fortsatte fremskridt på retsstatsområdet, herunder oprettelsen af en veldokumenteret resultatliste i forbindelse med bekæmpelsen af korruption og organiseret kriminalitet, afgørende for åbning og lukning af de resterende kapitler i tiltrædelsesforhandlingerne. NATO-medlemmer undertegnede tiltrædelsesprotokollen for Montenegro i maj 2016, og ratifikationsprocessen er i gang. Landets euro-atlantiske integration får en positiv indvirkning på stabiliteten i regionen som helhed.

Albanien har fortsat arbejdet på at gøre stabile fremskridt med at tackle de fem centrale prioriteter (reform af den offentlige administration, retsvæsenet, korruptionsbekæmpelse, bekæmpelse af organiseret kriminalitet, menneskerettigheder - herunder beskyttelse af mindretal og indførelse af ejendomsrettigheder), der er udpeget med henblik på indledning af tiltrædelsesforhandlinger. Der skal sikres en vedvarende, samlet og inklusiv gennemførelse heraf. Den centrale lovgivning vedrørende en omfattende reform med henblik på at styrke uafhængigheden og ansvarligheden i retsvæsenet blev vedtaget af det albanske parlament i sommeren 2016, og det bør være muligt for landet for alvor at påbegynde gennemførelsen i løbet af året. Der er behov for yderligere arbejde med disse centrale prioriteter.

For at medvirke til at tackle de resterende spørgsmål vedrørende **migration** på Vestbalkanruten er der behov for fortsat tæt koordination og samarbejde med landene i regionen i 2016, herunder opfølgning af bistand til forvaltning af grænserne, forbedring af modtagekapaciteten og bekæmpelse af smuglernetværk. Beredskabsplanlægning vedrørende alternative migrationsruter vil skulle være på plads i resten af landene på Vestbalkan, og kontinuerlig overvågning, navnlig gennem EU's agenturer, er en prioritet for at begrænse en eventuel videreudvikling af smuglervirksomheden i regionen.

Et inklusivt **regionalt samarbejde og gode naboskabsforbindelser** er fortsat af afgørende betydning for stabiliteten og det europæiske perspektiv for landene på Vestbalkan. Fortsatte bestræbelser på at fremme inddragelse vil stadig være nødvendige i 2016, navnlig med hensyn til regionale initiativer/fora vedrørende retsstatsprincippet. På topmødet for den sydøsteuropæiske samarbejdsproces i Sofia den 1. juni og på konferencen i Paris den 4. juli 2016 som led i Berlinprocessen (topmødet om Vestbalkan) blev der drøftet en række presserende politiske spørgsmål og fremtidig sammenkobling på transport- og energiområdet inden for regionen og med EU. Under konferencen i Paris blev der også fokuseret på ungdomsinitiativer, som f.eks. den positive dagsorden for unge på Vestbalkan, som blev iværksat i 2015 inden for Brdo-Brijuni-processen. Det Regionale Samarbejdsråds (RCC's) program for 2017-2019, der blev godkendt i juni 2016, vil yderligere understrege grundlæggende forhold som retsstaten, økonomisk styring og reform af den offentlige forvaltning for at sikre øget integration på tværs af landene på Vestbalkan og andre medlemmer af RCC. EU vil fortsat støtte initiativer og strukturer, der styrker inklusivt regionalt samarbejde i Sydøsteuropa og i landene på Vestbalkan.

EU har identificeret Vestbalkan som en prioriteret region for foranstaltningerne udadtil vedrørende **terrorbekæmpelse**. EU-Udenrigstjenesten og Kommissionens tjenestegrene vil forbedre samarbejdet mellem EU-agenturerne og de relevante myndigheder på Vestbalkan vedrørende terrorbekæmpelse og bekæmpelse af voldelig ekstremisme og fokusere på koordineringsindsatsen gennem initiativet om terrorbekæmpelse på Vestbalkan, der er iværksat af Slovenien. EU-Udenrigstjenesten, Kommissionens tjenestegrene og andre interessenter vil udarbejde et regionalt bistandsprojekt for 2017-19 vedrørende terrorbekæmpelse, organiseret kriminalitet og grænsesikkerhed inden for rammerne af instrumentet til førtiltrædelsesbistand.

Vesteuropa

For så vidt angår EU's forbindelser med **Schweiz**, er 2016 et afgørende år. Forbundsrådet skal i henhold til den schweiziske forfatning senest i februar 2017 omsætte folkeafstemningen den 9. februar 2014 i gennemførelseslovgivningen. Denne lovgivning risikerer at være uforenelig med aftalen mellem EU og Schweiz om fri bevægelighed for personer. Der vil skulle træffes strategiske valg både i Schweiz og i EU. Arten af vores samlede forbindelser vil naturligvis afhænge af resultatet af denne proces.

Tæt samarbejde og udveksling med Schweiz fortsatte på områder som Sydkaukasus (den schweiziske særlige OSCE-udsending), den demokratiske proces i Nordafrika, fredsprocessen i Mellemøsten og Iran. Selv om der ikke er indgået nogen aftale om tilslutning mellem EU og Schweiz, vil Schweiz formentlig fortsat selvstændigt tilslutte sig EU's holdninger og foranstaltninger.

Der er et meget godt og nært samarbejde mellem EU og **Norge** på det udenrigspolitiske område, navnlig om Mellemøsten (hvor Norge er formand for Ad hoc-forbindelsesudvalget), Syrien, Rusland og Ukraine og arktiske spørgsmål. Norge deltager også i fredsforhandlinger i Colombia (mægler sammen med Cuba). Norge vil fortsat være en central partner på områderne energisikkerhed, sikkerhed, migration, bekæmpelse af klimaændringer, kriseløsning, udviklingsbistand og fremme af menneskerettigheder.

Forbindelserne med **de små stater, Andorra, Monaco og San Marino**, er kommet op i gear siden indledningen af forhandlinger om en eller flere associeringsaftaler i begyndelsen af 2015. Forhandlingerne vil fortsætte i 2016 med en omfattende gennemgang af relevant gældende EU-ret inden for de fire friheder og debatten om den fremtidige institutionelle struktur for vores forbindelser.

Centralasien

I Centralasien fokuserer EU på at fremme økonomisk udvikling og god regeringsførelse for at styrke stabiliteten i regionen i overensstemmelse med **EU's strategi for Centralasien**, som blev vedtaget i juni 2015. EU søger i samarbejde med andre lande og organisationer, der er aktive i regionen, også at fremme synergieffekter, navnlig med Afghanistan. I tillæg til økonomisk udvikling og god regeringsførelse bestræber EU sig på at fremme yderligere samarbejde i uddannelsessektoren, om vand- og miljøspørgsmål og retsstatsprincippet samt bedre beskyttelse af menneskerettighederne. Der er et etableret, solidt institutionelt forhold, hvilket fremgik af den politiske og sikkerhedspolitiske dialog på højt plan i maj 2016 og vil fremgå af ministermødet mellem EU og Centralasien den 4. oktober.

Det bliver vigtigt at sikre en vellykket midlertidig anvendelse og ratifikation af den udvidede partnerskabs- og samarbejdsaftale med **Kasakhstan**. **Kirgisistan** står over for et præsidentvalg i 2017, og en vellykket demokratisk magtoverdragelse vil tjene som et vigtigt eksempel for hele regionen. **Usbekistan** indleder æraen efter Islam Karimov, og det bliver vigtigt for EU at række hånden ud til det nye lederskab i Centralasiens folkerigeste land. **Tadsjikistan** står over for talrige udfordringer fra en økonomi i tilbagegang til stadigt mere repressive foranstaltninger mod oppositionen, hvilket skal overvåges nøje. Det er vigtigt at styrke forbindelserne med **Turkmenistan**, navnlig i lyset af landets potentiale som en vigtig gasleverandør til den sydlige gaskorridor.

Arktis

Den globale opmærksomhed om **Arktis** er steget betydeligt i betragtning af de udfordringer og muligheder, der skyldes klimaændringer, for så vidt angår adgangen til nye energi- og mineralressourcer og åbningen af nye sejlruiter. I april 2016 fremlagde HR og Kommissionen en fælles meddelelse om en integreret EU-politik om Arktis, som blev hilst velkommen af Rådets i dets konklusioner af 20. juni 2016. I denne politik tages der hensyn til den seneste udvikling samt den lokale befolknings socioøkonomiske forventninger og behovet for at bevare den arktiske region som en region med konstruktivt internationalt samarbejde.

MELLEMØSTEN OG NORDAFRIKA

De sydlige nabolande

Stabiliseringen af regionen på det politiske, økonomiske og sikkerhedsmæssige område står centralt i EU's politik. EU vil indlede en ny fase af engagement med de sydlige nabolande med henblik på at opbygge mere effektive partnerskaber inden for rammerne af den reviderede europæiske naboskabspolitik baseret på øget differentiering og fælles ejerskab. EU vil også fortsætte med at fremme yderligere regional integration, navnlig gennem initiativer inden for rammerne af Middelhavsunionen og øge dialogen med den arabiske verden ved at udvikle samarbejdspotentialet med organisationer såsom Den Arabiske Liga og OIC.

EU er ved at optrappe sit engagement med lande, der gennemfører politiske og økonomiske reformer, f.eks. Tunesien, Jordan og Marokko. Dette vil føre til øget politisk dialog, en betydelig finansiell bistand fra EU (både gavebistand og lån), en aftale om prioriteterne for vores partnerskab såvel som fremskridt på centrale politikområder. Specifikt på sikkerhedsområdet har EU på baggrund af Rådets konklusioner og erklæringen fra medlemmerne af Det Europæiske Råd fra februar 2015 indledt terrorbekæmpelsesdialoger med partnere, og i revisionen af ENP foreslås der foranstaltninger til at styrke partnernes modstandsdygtighed over for trusler, f.eks. imødegåelse af terrortruslen og forebyggelse af radikaliserings samt støtte til reform af sikkerhedssektoren og grænseforvaltning. Dialogen vil også fortsætte som en prioritet inden for migrationsstyring. Jordan og Libanon vil modtage omfattende støtte i form af EU-aftaler til gengæld for deres centrale rolle med at huse næsten 2 millioner syriske flygtninge².

EU er engageret i **Tunesiens** overgang til demokrati og vil øge sin støtte til landets bestræbelser på at tackle de alvorlige udfordringer, som det står over for, og fremme langsigtet stabilitet, modstandsdygtighed, god regeringsførelse, socioøkonomisk udvikling og sikkerhed på grundlag af den fælles meddelelse fra Kommissionen og HR i september 2016.

² Se meddelelsen om en ny partnerskabsramme.

I **Libyen** støtter EU præsidentrådet og den nationale samlingsregering, der blev etableret efter undertegnelsen af den FN-støttede libyske politiske aftale og vedtagelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution 2259 i december 2015, for at hjælpe dem med at bringe den aktuelle politiske og sikkerhedsmæssige krise til afslutning. EU har mobiliseret en samarbejdspakke på 100 mio. EUR til støtte for den nationale samlingsregering og det libyske folk, hvoraf en del allerede er ved at blive gennemført.

EU har til hensigt at styrke sin strategiske dialog med **Marokko**, navnlig om sikkerhed, demokratiske reformer og migration, med henblik på at tackle den seneste udvikling og udvikle det fulde potentiale af vores partnerskab.

Algeriet har vist sig at være en pålidelig partner, når det gælder sikkerhed og energi. Forhandlinger om nye partnerskabsprioriteter er i gang.

EU forhandler også partnerskabsprioriteter med **Egypten**, som demokratiske reformer, socioøkonomisk udvikling og menneskerettigheder fortsat vil udgøre en central del af vores forbindelser med, under hensyntagen til Egyptens afgørende rolle for den regionale sikkerhed, herunder i forbindelse med terrorbekæmpelse.

I overensstemmelse med revisionen af ENP forhandles der også partnerskabsprioriteter med **Jordan** og **Libanon**.

Fredsprocessen i Mellemøsten

I forbindelse med en fastlåst fredsproces i Mellemøsten vil EU, herunder gennem sin EUSR, styrke sit engagement med parterne og internationale partnere for at skabe en ny dynamik, som kan bane vejen for forhandlinger. EU gentager sit beslutsomme engagement i tostatsløsningen og de eksisterende politikker, der fremgår af flere på hinanden følgende rådskonklusioner, og sin bekymring for de tiltagende trusler mod denne løsning. EU minder om, at bosættelserne er ulovlige ifølge folkeretten, udgør en hindring for fred og truer med at gøre en tostatsløsning umulig, og gentager sin stærke modstand mod Israels bosættelsespolitik og de foranstaltninger, der er truffet i den forbindelse, som f.eks. nedrivning og konfiskering, herunder af EU-finansierede projekter. EU er dybt bekymret over, at den vedvarende voldsspiral har ført til alvorlige tab af menneskeliv i Israel og de palæstinensiske områder. EU fordømmer på det kraftigste terrorangrebene og voldshandlingerne fra alle sider og under alle omstændigheder, herunder dødsfald blandt børn.

I de kommende måneder bliver engagement inden for Kvartetten og andre interessenter i og uden for regionen afgørende for at sikre en styrket multilateral ramme. EU vil fortsat minde begge parter om at tage henstillingerne i Kvartettens seneste rapport alvorligt. EU er fast besluttet på sammen med andre internationale og regionale partnere at yde konkrete og væsentlige bidrag til et samlet sæt incitamenter for parterne til at slutte fred med henblik på en international conference, der efter planen skal afholdes inden årets udgang. EU bekræfter ligeledes på ny sit forslag om en hidtil uset pakke bestående af politisk, økonomisk og sikkerhedsmæssig støtte, der skal tilbydes og udvikles med begge parter i forbindelse med en aftale om endelig status.

Golfen og Levanten

EU søger et tættere samarbejde med **Golfstaterne** for at tackle udfordringerne i regionen (navnlig i Yemen, i Syrien og Irak og på Afrikas Horn) og for at udvikle en mere struktureret ramme for sit engagement i en række fælles udfordringer, herunder sikkerhed, terrorbekæmpelse, bekæmpelse af radikaliserende og migration. Regelmæssig dialog om menneskerettigheder i regionen vil også fortsat stå på den fælles dagsorden. Med henblik herpå vil EU fortsat udvikle sine vigtige forbindelser med Golfstaternes Samarbejdsråd (GCC).

EU vil fortsætte med at gennemføre sin strategi for Syrien og Irak samt over for truslen fra Daesh, jf. Rådets konklusioner vedtaget den 23. maj 2016. **Syrien** vil fortsat være en central prioritet for EU, som fuldt ud støtter gennemførelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution (UNSCR) 2254, navnlig for så vidt angår humanitær adgang, indstilling af fjendtlighederne med henblik på en våbenhvile og fremme af en politisk overgang. EU vil fortsætte denne indsats og spille sin rolle ved at støtte interne forhandlinger i Syrien og nedtrappe de regionale spændinger.

For så vidt angår **Irak** vil EU øge støtten til den irakiske regerings bestræbelser på at gennemføre reformer, som er af afgørende betydning for at opnå national forsoning og konsolidering af et demokratisk system, som bygger på inklusiv regeringsførelse og retsstatsprincippet. EU vil undersøge yderligere metoder til at bistå Iraks føderale regering og Kurdistans regionale regering med at genoprette den økonomiske og finansielle sundhed. EU vil også fokusere på stabilisering og genopbygning af områder, som er blevet befriet fra Daesh, i tæt samarbejde med internationale partnere.

Den fortsatte fulde og effektive gennemførelse af den fælles omfattende handlingsplan vedrørende **Irans** atomprogram og FN's Sikkerhedsråds resolution 2231 vil fortsat være en prioritet. En genoptagelse af de bilaterale forbindelser på grundlag af fuld gennemførelse af den fælles omfattende handlingsplan vil være afgørende for at udfylde et ti år gammelt tomrum; vores strategi for et gradvist engagementet skal omfatte samarbejde om økonomiske og handelsmæssige spørgsmål og dække regionale spørgsmål og menneskerettigheder. HR/NF's besøg i Teheran den 16. april 2016 lagde grunden til en videreførelse af dette intensive arbejde.

Migrationskrisen i Europa har yderligere understreget betydningen af et opgraderet EU-engagement i regionen. Efter Vallettopmødet om migration i november 2015 bliver der tildelt yderligere støtte til nordafrikanske lande, navnlig via Nødtrustfonden for Afrika, og denne støtte kan blive øget yderligere. Desuden vil den omfattende humanitære bistand, der allerede er ydet til landene i regionen, blive yderligere intensiveret på grundlag af resultaterne af konferencen "Supporting Syria and the Region", der blev afholdt i februar 2016 i London, og hvor EU gav tilsagn om mere end 2,4 mia. EUR for 2016-2017 for at afbøde konsekvenserne af krisen for naboerne til konflikten i Syrien som supplement til medlemsstaternes bidrag. I alt udgjorde EU's tilsagn mere end to tredjedele af den internationale bistand. Dette vil omfatte endelig udformning af EU-aftaler med Libanon og Jordan, der indebærer, at disse lande får en mere omfattende adgang til hele EU's værktøjskasse med henblik på at styrke deres økonomi og samtidig sikre beskyttelse samt adgang til sociale ydelser og beskæftigelse for flygtninge. Endvidere er der to aktive regionale udviklings- og beskyttelsesprogrammer i Mellemøsten og Nordafrika, som støtter partnerlandene i forvaltningen af flygtningestrømmene.

Sikkerheden vil fortsat stå øverst på de politiske dagsordener og være afgørende for arbejdet i og prioriteterne for de regionale regeringer i mange lande, ofte på bekostning af demokratisk regeringsførelse, selv om de sociale og politiske forhold, der lå til grund for det arabiske forår for fem år siden, endnu ikke er blevet afhjulpet i tilstrækkelig grad. Den politiske pluralisme er stadig under pres og er endog blevet formindsket i nogle lande. Manglerne på uddannelsesområdet er fortsat store, og de er blevet forværret af flygtningekrisen. Den økonomiske vækst er blevet hårdt ramt af sammenbruddet i olieprisen.

2016 bliver afgørende for regionen, hvor vigtige nye variable størrelser er på spil i allerede vanskelige og polariserede forbindelser mellem adskillige lande. Konsekvenserne af en eventuel fortsættelse af den seneste udvikling præget af oliepriser, der styrtdykker, den stadigt større sektoriske kløft og den nye dynamik, der kan blive resultatet af ophævelsen af de internationale sanktioner over for Iran, skal evalueres nøje.

NORD-, SYD- OG MELLEMMAMERIKA

Det strategiske partnerskab mellem EU og **USA** er fortsat afgørende for de globale og udenrigspolitiske udfordringer, såsom konflikten i Ukraine, bekæmpelsen af Daesh og indsatsen for at sikre fred i Syrien og Libyen, tackling af migrationsudfordringen og gennemførelsen af den fælles omfattende handlingsplan med Iran. EU fastholder fuldt ud sit tilsagn om at afslutte forhandlingerne om et ambitiøst, omfattende og afbalanceret transatlantisk handels- og investeringspartnerskab (TTIP) af høj standard med USA. Energisamarbejdet mellem EU og USA og databeskyttelsesskjoldet mellem EU og USA vil kræve særlig opmærksomhed. Fuld gensidighed med hensyn til visumfritagelse for alle EU-borgere, der rejser til USA, er fortsat en vigtig prioritet. På sikkerheds- og forsvarsområdet bør EU og USA snarest afslutte forhandlingerne om aftalen om erhvervelse og cross-servicing. Med hensyn til sikkerhed i rummet vil Rådet i år indlede forhandlinger om USA's adgang til Galileos statsregulerede tjeneste (PRS).

Den nye regering i **Canada** har meddelt, at den er villig til at styrke det allerede udmærkede samarbejde med EU yderligere. Der er en reel mulighed for dette, især gennem undertegnelse og gennemførelse af den strategiske partnerskabsaftale og den omfattende økonomi- og handelsaftale (CETA). Målet om fuld gensidighed med hensyn til visumfritagelse for alle EU-borgere, der rejser til Canada, er fortsat en vigtig prioritet i 2016. EU ser også frem til Canadas tilsagn om at samarbejde om FSFP. I juni aflagde HR/NF et officielt besøg, og det næste topmøde mellem EU og Canada er berammet til den 27. oktober 2016.

I 2016 vil EU fortsat arbejde for en opgradering af **Mexicos** globale aftale for at ajourføre handelssøjlen i aftalen og forbedre rammerne for vores bilaterale dialog om globale spørgsmål (navnlig vedrørende klimaændringer og energi, fødevarerikkerhed, global økonomi og sikkerhed). De formelle forhandlinger om en opgradering af aftalen blev indledt i juni 2016. I **Mellemamerika** vil EU fortsat følge situationen i **Guatemala** nøje. Valget af den nye regering i 2015 blev overvåget af EU. EU har udsendt en valgopfølgingsmission til **Honduras** for at vurdere de fremskridt, der er gjort med valgreformerne, for så vidt angår regeringsførelse. I begge lande vil EU fortsætte med at støtte de nationale bestræbelser på at gennemføre reformer og forbedre retsstaten og menneskerettighederne. For så vidt angår **Nicaragua** vil den politiske situation, og navnlig den kommende valgproces, blive fulgt. **Costa Ricas** forbindelser med Det Centralamerikanske Integrationssystem (SICA) og udviklingen i den cubanske migrationskrise er af interesse for EU. Reaktionerne fra de berørte lande på den nyligt lancerede eksterne EU-strategi til effektiv beskatning vil have EU's opmærksomhed.

EU vil fortsat støtte de regionale strategier til forbedring af sikkerhedssituationen i Mellemamerika og Caribien. I **Caribien** genoptog EU og **Cuba** deres formelle politiske dialog, der blev opnået enighed om etablering af en menneskerettighedsdialog, og EU og Cuba afsluttede forhandlingerne om en aftale om politisk dialog og samarbejde og forbereder undertegnelsen heraf. **Haiti** vil fortsat kræve nøje overvågning rettet mod den midlertidige regering under en kompliceret valgproces. I **Den Dominikanske Republik** vil regulariseringen af personer med haitiansk oprindelse blive fulgt nøje. Endelig støtter EU OAS's mæglingsmission i grænsestriden mellem **Belize** og **Guatemala** og tilskynder samtidig til politiske initiativer fra begge sider. Hvad angår den **regionale caribiske tilgang** baseret på den fælles erklæring fra EU og Cariforum omfatter nøglespørgsmål i 2016 bl.a. styrkelse af den politiske dialog mellem EU og Cariforum og forøgelse af indsatsen for at gennemføre det fælles strategiske partnerskab mellem EU og Caribien fra 2012.

Med hensyn til **Sydamerika** vil EU sætte fornyet skub i forhandlingerne med **MERCOSUR** om en associeringsaftale, fastholde det strategiske partnerskab med **Brasilien** og iværksætte initiativer for at uddybe partnerskabet og samarbejdet med **Argentina**. EU vil fortsat være yderst opmærksomt på den ustabile situation i **Venezuela**. Der vil fortsat være særligt fokus på fredsprocessen i **Colombia**. Der vil fortsat være særligt fokus på støtten til fredsprocessen i **Colombia** med HR/NF's særlige udsending Eamon Gilmore og perspektivet af en EU-trustfond. Med hensyn til **Ecuador** vil EU overvåge landets gennemførelse af handelsaftalen, som EU forventer vil træde i kraft den 1. januar 2017. I **Chile** vil EU fortsætte sit samarbejde inden for rammerne af EU's krisestyring ("rammedeltagelsesaftale"). EU gentager sit tilsagn om fortsat at arbejde hen imod en ambitiøs, moderniseret associeringsaftale. Forhandlingerne om modernisering af associeringsaftalen mellem EU og Chile kan begynde i den nærmeste fremtid. Forbindelserne med **Paraguay** og **Uruguay** vil fokusere på økonomisk integration og regeringsførelse. Med hensyn til **Peru** vil visumfritagelsesaftalen og valgobservationsmissionen skulle følges op. Med hensyn til **Bolivia** bliver det vigtigt med yderligere samarbejde om bekæmpelse af ulovlig narkotikafremstilling og regeringens politikker med henblik på en reform af retsvæsenet.

EU vil også fortsat samarbejde med Organisationen af Amerikanske Stater og Sammenslutningen af Latinamerikanske og Caribiske Stater (CELAC). EU-CELAC-ministtermødet i oktober 2016 bør bane vejen for forberedelsen af EU-CELAC-topmødet i 2017. De er vigtige regionale forhandlingspartnere, som EU samarbejder med på centrale områder som menneskerettigheder og retsstaten, klimaændringer og bæredygtig udvikling. De giver også EU's politikinitiativer en kontinental dimension. EU udtrykker også tilfredshed med de resultater, der er opnået i Stillehavsalliancen og er fast besluttet på at uddybe dialogen med dens medlemmer.

AFRIKA SYD FOR SAHARA

2016 er et vigtigt år for EU's forbindelser med Afrika. Kontinentet har oplevet stigende vækst og velstand i visse dele. Samtidig varer de politiske udfordringer ved, og ofte forværres de af andre faktorer, navnlig på det økonomiske, demografiske og sikkerhedsmæssige område. To områder giver anledning til størst bekymring: i) mange landes sårbarhed i forhold til sikkerhedstrusler fra radikaliserende, voldelig ekstremisme og terrorisme fra Sahel over Tchad Sø-Bassinet til Afrikas Horn, ii) opbremsningen af fremskridtene med hensyn til regeringsførelse, mest synligt i den langsomme udvikling af det repræsentative demokrati, men også inden for sikkerhed og økonomi. Ekstrem fattigdom og fødevareusikkerhed udgør fortsat en udfordring for dele af Afrika syd for Sahara.

Det er uundgåeligt, at der vil blive brugt meget arbejde på at bygge videre på vores aktive rolle i bestræbelserne på at løse kriser og konflikter. På Afrikas Horn står **Somalia** over for en afgørende prøve i form af en valgproces inden årets udgang med henblik på at etablere et holdbart føderalt system. I **Sudan** bør EU støtte bestræbelserne på at opnå en holistisk og inklusiv politisk løsning. Den sydsudanske overgangsregering for national enhed står over for enorme politiske, økonomiske og humanitære udfordringer i kølvandet på borgerkrigen med stor risiko for en genopblussen af volden; et vedholdende engagement fra EU's side vil være afgørende for at støtte en samlet gennemførelse af fredsaftalen fra 2015 og finde en løsning på fordrielsen som følge af konflikten.

Sahel vil fortsat være skrøbelig. I **Mali** foregår gennemførelsen af den fredsaftale, der blev undertegnet i juni 2015, stadig langsomt, hvilket har ført til en forværret sikkerhedssituation, der påvirker det nordlige og centrale Mali. Derfor er Mali fortsat en kilde til bekymring i regionen. De maliske parter er nødt til at forpligte sig yderligere på gennemførelsen af fredsaftalen.

Betænkelighederne vedrørende Libyen fortsætter ligeledes. Det stærkere regionale samarbejde (G5) hilses velkommen og støttes af EU gennem vores finansielle instrumenter og politisk dialog: HR afholder et ministermøde med G5 Sahel-landene den 17. juni 2016. En omfattende reaktion på **krisen omkring Tchadsøen**, herunder bekæmpelse af Boko Haram, bør være mere effektiv, og indsatsen for en mere koordineret regional indsats bør fortsætte.

I Centralafrika kan den nye regering i **Den Centralafrikanske Republik (CAR)** efter det nylige præsidentvalg påbegynde genopbygningen af landet og dets institutioner, men den generelle situation er stadig skrøbelig. I **Burundi** sætter krisen det internationale tilsagn om "ansvar for at beskytte" på prøve, da der stadig er risiko for masseovergreb og for, at regionen sættes i brand, hvis der ikke kan findes en politisk løsning. Situationen i **Den Demokratiske Republik Congo** er kritisk. Alle parter skal indlede en inklusiv proces for at sikre beskyttelse af de grundlæggende frihedsrettigheder og bane vejen for fredelige, troværdige, inklusive, gennemsigtige og rettidige valg. EU vil fortsat undersøge udviklingen af situationen i **Gabon** nøje.

I denne forbindelse vil **sikkerhed, respekt for menneskerettighederne og modstandsdygtighed** blive endnu vigtigere i Afrika syd for Sahara. I februar 2016 var AU vært for en donorkonference for at fremskaffe yderligere ressourcer til den multinationale fælles taskforce til bekæmpelse af Boko Haram. Fornyeede bestræbelser på at bekæmpe ekstremisme vil fortsat blive drøftet. EU har behov for at forbedre strategierne til bekæmpelse af radikaliserings og EU's potentielle politikløsninger. Dette omfatter en forøgelse af vores midler til opbygning af FSFP og kapaciteten. Men opfordringen til "stærkere" stater skal forankres i en tilgang med passende overordnet politisk styring, herunder fuld respekt for de grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet.

Migrationskrisen har tilført vores forbindelser med Afrika en ny dimension og nye aktører. Tilbagesendelsen af tusindvis af irregulære migranter udgør store udfordringer for EU. EU vil fokusere på at tackle de grundlæggende årsager til migration med henblik på at bekæmpe irregulær migration fra Afrika til Europa. EU kan gøre en forskel ved at gennemføre den dagsorden, der blev fastlagt på topmødet i Valletta, og indarbejde migration - herunder tilbagetagelse - i de overordnede politiske forbindelser gennem bedst mulig udnyttelse af nødtrustfonden som et supplerende redskab. Landedialoger på højt plan, migrationsaftaler, Rabat- og Khartoumprocesserne og opfølgningen af Vallettakonferencen kræver alle et stærkt, integreret arbejde. Alt dette vil blive sat i et højere gear ved gennemførelsen af den nye partnerskabstilgang, der bygger på Kommissionens meddelelse om "oprettelsen af en ny ramme for partnerskaber med tredjelande som led i den europæiske dagsorden for migration" i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner fra juni 2016.

Etiopien, Mali, Niger, Nigeria og Senegal er udpeget som prioriterede lande i den nye tilgang, som EU har foreslået³.

Sunde og troværdige valgprocesser og respekten for forfatningssikrede tidsbegrænsede mandater i Afrika er igen på spil, navnlig i en række centralafrikanske lande, hvor der vil blive afholdt valg i 2016. 2016 bliver derfor et vigtigt vendepunkt for troværdigheden af Afrikas tilsagn om at støtte demokratisk forandring. EU vil være repræsenteret gennem sine valgobservationsmissioner (EOM) og valg ekspertmissioner (EEM). Omstridte processer har gjort vores politiske dialog mere anspændt, og vi er nødt til at reagere på en måde, som er i overensstemmelse med grundlæggende principper og reagere på baggrund af situationen i hvert enkelt land. Det er mere sandsynligt, at vores indsats bliver effektiv som led i en bredere afrikansk og international indsats. Det vil være en prioritet i betragtning af risikoen for valgrelateret vold.

Samarbejdet med **Den Afrikanske Union** (AU) fortsætter, og det sidste møde mellem de to kollegier med den nuværende AU-Kommission blev afholdt i Addis Abeba i april 2016. Der vil blive arbejdet videre med forberedelsen af topmødet mellem EU og Afrika i 2017.

EU vil bygge videre på ministermødet med G5 Sahel-landene, der blev afholdt i juni, ministerdialogen med Nigeria i marts i Bruxelles, det andet regionale sikkerhedstopmøde i maj i Abuja og ministerdialogen med Angola, der er planlagt til anden halvdel af året i Bruxelles.

EU vil fortsætte de strategiske overvejelser om forbindelserne mellem EU og AVS efter 2020 og undersøge en række muligheder for den fremtidige udformning af aftalen efter Cotonouaftalens udløb.

³ Jf. meddelelsen om et nyt partnerskab om migration.

ASIEN OG STILLEHAVSOMRÅDET

EU's engagement i Asien og Stillehavsområdet vil fortsat blive uddybet, da regionen rummer fire af EU's strategiske partnere (Kina, Indien, Japan og Republikken Korea), fortsat har kraftige vækstrater trods den seneste afmatning og står over for væsentlige sikkerheds- og stabilitetsudfordringer, som har direkte og indirekte konsekvenser for EU. EU vil fortsætte med at være den førende investor og donor af finansiel bistand til udvikling, vil lige så vigtigt spille en vigtig udviklingsmæssig rolle ved at øge sine handelsmæssige forbindelser med regionen og arbejde for at støtte stabilitet og sikkerhed i regionen.

EU gør fremskridt i forhandlingerne om **politiske aftaler, sikkerhedsaftaler og handelsaftaler** med lande i hele regionen, som tager sigte på at støtte vores mål om bæredygtig udvikling, et mere bredt funderet samarbejde og øget markedsadgang i regionen. Frihandelsaftalen med Sydkorea vil blive videreført. En række aftaler blev paraferet og processen hen imod undertegnelse og gennemførelse vil blive fortsat: forhandlingerne om rammeaftaler med Australien og New Zealand, forhandlingerne om en frihandelsaftale med Vietnam og forhandlingerne med Afghanistan om en samarbejdsaftale om partnerskab og udvikling. EU er fortsat fast besluttet på at arbejde hen imod en afslutning af forhandlingerne om en strategisk partnerskabsaftale og en frihandelsaftale med Japan.

Efter afslutningen af de bilaterale forhandlinger om frihandelsaftaler med Singapore og Vietnam har EU indledt arbejdet med de bilaterale frihandelsaftaler med Filippinerne og Indonesien, samtidig med at der sigtes mod at opnå det endelige mål om en regional frihandelsaftale med ASEAN. Der gøres for tiden status med Malaysia for at vurdere mulighederne for at genoptage forhandlingerne om en frihandelsaftale, og forberedelserne til en frihandelsaftale med Australien er gået i gang.

I maj 2016 gennemgik EU's og **Japans** ledere fremskridt i forhandlingerne om en strategisk partnerskabsaftale og en frihandelsaftale og nåede til enighed om at føre forhandlingerne frem mod de ambitiøse aftaler, som begge parter ønsker. Lederne bemærkede også, at EU og Japan styrker deres sikkerhedspartnerskab. Japan yder allerede konkret støtte til Den Europæiske Unions krisestyringsmissioner i Afrika, og begge parter har gennemført en række fælles øvelser til bekæmpelse af piratvirksomhed i den vestlige del af Det Indiske Ocean. EU's ledere udtrykte håb om, at den fremtidige udvikling vil give mulighed for en fuldt udbygget japansk deltagelse i EU's krisestyringsmissioner.

På topmødet mellem EU og **Republikken Korea** i 2015 enedes lederne om fortsat at investere i disse omfattende, gensidigt fordelagtige og fremtidsorienterede forbindelser. Lederne så navnlig frem til gennemførelsen af ratifikationen af rammeaftalen om deltagelse om fastlæggelse af en ramme for fælles krisestyringsoperationer. I denne henseende glædede EU sig over Republikken Koreas hensigt om at deltage i EU's indsats for bekæmpelse af piratvirksomhed i Adenbugten ved Somalia i EU's operation Atalanta, idet Republikken Korea dog skal have nationalforsamlingens godkendelse heraf.

I juni blev der fremlagt en fælles meddelelse fra den højtstående repræsentant og Kommissionen om **Kina**. Denne fælles meddelelse og Rådets konklusioner fra juli 2016 fastsætter den politiske ramme for EU's forbindelser med Kina i de kommende år, da de identificerer mulighederne for bilateralt samarbejde, herunder om globale og regionale udfordringer. EU's samarbejde med Kina vil være principfast, praktisk og pragmatisk og forblive tro mod dets interesser og værdier, navnlig overholdelse af internationale regler og normer og respekt for menneskerettighederne. Det fokuserer på tre vigtige prioriterede områder: velstand og reformer, udenrigs- og sikkerhedspolitik og global styring. Det konsoliderer en ambitiøs tilgang til en af vores vigtigste strategiske partnere og fremlægger en positiv dagsorden for partnerskab med en konstruktiv håndtering af meningsforskelle. Topmødet mellem EU og Kina i juli i Beijing gav mulighed for strategiske drøftelser omkring spørgsmål af fælles interesse.

Det bilaterale topmøde med **Indien** i marts relancerede forbindelserne og gav ny dynamik til det strategiske partnerskab ved at fastlægge prioriteter for de kommende år og fælles interesser vedrørende nye dagsordener for beskæftigelse og vækst, bl.a. handel, investeringer, grøn energi/teknologi, vand, forskning og uddannelse.

EU vil styrke sit engagement med **Afghanistan, Bangladesh og Pakistan**. Da disse lande er centrale oprindelses- og transitlande i forbindelse med migration, vil EU fortsat være engageret i et udvidet og mere effektivt samarbejde med dem og samtidig have fokus på at tackle de grundlæggende årsager til migration samt tilbagetagelse og tilbagesendelser.

Som en global aktør på sikkerhedsområdet og fredsmægler har EU afgivet et langsigtet tilsagn til **Afghanistan** og det afghanske folk. Tilsagnet om at støtte den afghanske fredsproces vil blive styrket på den konference om Afghanistan, der blev afholdt i oktober i Bruxelles, og som giver EU mulighed for at spille en ledende diplomatisk, finansiel og teknisk rolle i omdannelsen af Afghanistan. Den 2. oktober blev der indgået aftale om en "Joint Way Forward" (JWF) om migrationsspørgsmål mellem Afghanistan og EU. Den skal sikre en omfattende ramme for samarbejde om tilbagesendelse, tilbagetagelse og reintegration til gavn for begge parter - EU og dets medlemsstater og Afghanistan. Engagementet med **Pakistan** vil bl.a. fokusere på en ramme for uddybning af forbindelserne mellem EU og Pakistan efter udløbet af den femårige engagementsplan i juni 2017. EU forventer en fuldstændig og effektiv gennemførelse af tilbagetagelesesaftalen.

EU vil fortsat støtte **fredsprocessen i Myanmar/Burma** efter valget og udnytte den tillid, det allerede har etableret i regeringen og blandt etniske grupper og som en central donor i overgangen til demokrati. Efter en fælles meddelelse fra den højtstående repræsentant og Kommissionen hilste Rådet det velkommen, at der udstikkes en vision for et ambitiøst og fremadrettet EU-engagement med Myanmar/Burma.

Efter de ødelæggende jordskælv i **Nepal** i april og maj 2015 vil EU fortsat være aktivt engageret i genopbygningsarbejdet med en statsopbygningskontrakt på 105 mio. EUR. Parallelt hermed fortsætter EU med at støtte konsolideringen af fredsprocessen og landets overgang til demokrati.

Der vil særlig blive investeret i udviklingen af strategiske forbindelser med **Sammenslutningen af Sydøstasiatiske Nationer (ASEAN)**. Med henblik herpå fastlægger den fælles meddelelse om forbindelserne med ASEAN, der blev godkendt af Rådet den 22. juni 2015, de programmer og politikker, herunder udvidede samarbejdsprogrammer og udnævnelsen af en EU-ambassadør ved ASEAN, der skal føre forbindelserne til denne vigtige strategiske partner videre til næste niveau. På EU-ASEAN-ministermødet i oktober 2016 blev retningslinjerne for en kommende handlingsplan og en køreplan, der skal højne niveauet for det strategiske partnerskab, godkendt.

11. **møde mellem Asien og Europa (ASEM)** blev afholdt i juli 2016 i Mongoliet. 20 år med ASEM blev markeret, og topmødet var en vigtig lejlighed til at fremme EU's interesse i et tættere samarbejde med Asien om spørgsmål af fælles interesse.

Regionen står fortsat over for en række **udfordringer**. EU vil fortsætte sine bestræbelser på at fremme fredelige løsninger og tvistbilæggelsesmekanismer, som bygger på folkeretten, for så vidt angår de territoriale og maritime tvister i Det Sydkinesiske Hav. Øgede spændinger kan opstå på grund af en række faktorer, herunder Den Demokratiske Folkerepublik Koreas femte atomprøvesprængning og lignende udviklinger, trusler om militær aktion samt vedvarende uenighed om territoriale og historiske problemstillinger. EU ønsker tidligt at engagere sig med de pågældende lande, navnlig ved at holde tæt og regelmæssig kontakt med dem med henblik på at bidrage til at mindske spændingerne i regionen.

Bestræbelserne på at øge EU's synlighed og tilstedeværelse i **Stillehavsområdet** vil fortsætte. Kontakterne med Stillehavsoernes Forum vil blive styrket, og samarbejdet om problematiske spørgsmål såsom nedbringelse af katastroferisici, tilpasning til klimaændringer, vedvarende energikilder og fiskeriforvaltning vil fortsætte.

FSFP OG KRISESTYRING

MISSIONER OG OPERATIONER

FSFP har fortsat haft en værdifuld strategisk betydning inden for den bredere ramme af EU's samlede strategi i Europa. På Vestbalkan fortsætter den militære operation EUFOR ALTHEA i Bosnien-Hercegovina (BiH), der blev iværksat i 2004, med at støtte BiH's bestræbelser på at opretholde et sikkert og trygt miljø og gennemfører kapacitetsopbygning og uddannelse af de væbnede styrker i BiH med henblik på at bidrage til stabiliteten. EULEX KOSOVO, der blev iværksat i 2008, sætter fokus på bistand og støtte til myndighederne i Kosovo på retsstatsområdet og i forbindelse med overvågning, mentorordninger og rådgivning af nationale myndigheder med hensyn til politi, retsvæsen og toldvæsen, samtidig med at det udøvende ansvar på specifikke kompetenceområder fastholdes. I de østlige nabolande sørger Den Europæiske Unions observatørmission i Georgien (EUMM), der også blev iværksat i 2008, for civil overvågning af parternes handlinger og for situationsanalyse af stabiliseringsprocessen med fokus på fuld overholdelse af sekspunktsaftalen og efterfølgende gennemførelsesforanstaltninger i hele Georgien, herunder i Sydossetien og Abkhasien. Den Europæiske Unions rådgivende mission (EUAM) i Ukraine er en mission uden udøvende beføjelser, der påbegyndte sin virksomhed i 2014, og som tager sigte på at bistå de ukrainske myndigheder med at udvikle en bæredygtig reform af den civile sikkerhedssektor gennem strategisk rådgivning og praktisk støtte. Alle disse foranstaltninger og aktiviteter er baseret på EU's standarder og internationale principper for god regeringsførelse og menneskerettigheder. Efter en strategisk revision er missionernes aktiviteter blevet styrket for at øge virkningen.

I Maghreb- og Middelhavslandene er der sket en optrapning af bestræbelserne på at bygge videre på virkningen af Den Europæiske Unions militæroperation i det sydlige centrale Middelhavsområde (EUNAVFOR MED operation SOPHIA) med et styrket mandat, der går videre end at ødelægge forretningsmodellen for menneskesmugler- og menneskehandlernetværkene i det sydlige centrale Middelhavsområde, herunder nu at støtte opgaverne med: – at uddanne libyske kystvagter og den libyske flåde – at bidrage til håndhævelse af våbenembargoen på åbent hav ud for Libyens kyst (på grundlag af FN's Sikkerhedsråds resolution 2292). Desuden er den operationelle planlægning godt i gang i forbindelse med Den Europæiske Unions bistandsmission vedrørende integreret grænseforvaltning i Libyen (EUBAM Libya), der skal øge støtten og bistanden til de libyske institutioner med henblik på at genetablere fodfæste i Tripoli, så snart de politiske og sikkerhedsmæssige forhold tillader det.

I Mellemøsten fortsætter Den Europæiske Unions politimission i de palæstinensiske områder (EUPOL COPPS) med at bistå Den Palæstinensiske Myndighed med opbygningen af institutionerne i en fremtidig palæstinensisk stat på områderne politi og strafferet, og den har fået forlænget sit nuværende mandat med endnu et år fra juli 2016 ligesom Den Europæiske Unions grænsebistandsmission ved grænseovergangen i Rafah (EU BAM Rafah), som i øjeblikket er placeret i Tel Aviv, med en operationel standbykapacitet for at sikre tilstedeværelsen af en tredjepart ved grænseovergangen i Rafah som led i aftalen fra 2005 om bevægelse og adgang. Missionen er en del af de tillidsskabende foranstaltninger mellem den israelske regering og Den Palæstinensiske Myndighed.

I Afrika er der fremskridt med bestræbelserne på at samle virkningen af flere aktive FSFP-missioner og -operationer, og planlægningen af regionaliseringskonceptet er i gang. FSFP-operationer og -missioner dækker en bred vifte af aktiviteter og kompetencer; der er militæroperationer på havet ud for Afrikas Horn (operation ATALANTA) til bekæmpelse af piratvirksomhed, meget effektivt, og på land med en uddannelsesmission for Somalia (EUTM Somalia), der er baseret i Mogadishu, og som udvikler den nationale somaliske hærs kapacitet. Den Europæiske Unions mission vedrørende regional flådekapacitetsopbygning på Afrikas Horn (EUCAP NESTOR) (som snart, i december 2016, vil skifte navn og blive relanceret som EUCAP Somalia) er en civil mission med fokus på at bidrage til Somalias maritime civile retshåndhævelseskapacitet for at bekæmpe pirateri og for at tackle rækken af "normale" kystvagtfunktioner, f.eks. fiskeriinspektion/-håndhævelse, eftersøgning og redning og bekæmpelse af menneskesmugling til lands og til søs. FSFP har en fremtrædende plads i EU's indsats for at bekæmpe irregulær migration ved kilden og i transitlandene i Sahel. Stabiliteten i Sahelregionen fremmes gennem FSFP-missioner i Mali og Niger (EUCAP Sahel Mali, EUTM Mali og EUCAP Sahel Niger) i tæt samarbejde med værtsregeringerne. Styrkelsen af samarbejdet i regionen, herunder med udgangspunkt i FSFP-indsatsen, f.eks. i form af uddannelse og kapacitetsopbygning, går hånd i hånd med en styrkelse af koordineringen mellem FSFP-missioner i Sahel og andre EU-instrumenter samt medlemsstaternes projekter i regionen, navnlig i forbindelse med initiativet vedrørende kapacitetsopbygning til støtte for sikkerhed og udvikling (CBSD). I Centralafrika udløb Den Europæiske Unions rådgivnings- og bistandsmission vedrørende reform af sikkerhedssektoren i Den Demokratiske Republik Congo (EUSEC RDC) i juni efter mere end ti års ydelse af praktisk støtte til reformen af sikkerhedssektoren gennem rådgivning og bistand til de relevante congolesiske myndigheder. I Den Centralafrikanske Republik blev Den Europæiske Unions rådgivende FSFP-militærmission i Den Centralafrikanske Republik (EUMAM RCA), en rådgivende mission, der blev iværksat i foråret 2015, den 16. juli 2016 erstattet af Den Europæiske Unions militære FSFP-uddannelsesmission i Den Centralafrikanske Republik (EUTM RCA), hvilket viser EU's stærke engagement i genoprettelsen af fred og stabilitet i landet.

I Afghanistan afsluttes den civile mission EUPOL Afghanistan den 31. december 2016. EU vil imidlertid fortsat være engageret i at støtte den civile sikkerhedssektor gennem finansiel støtte (320 mio. EUR pr. år, hovedsagelig til trustfonden for lov og orden i Afghanistan (LOTFA) indtil 2020) og politisk og diplomatisk opbakning.

HYBRIDE TRUSLER

Efter anmodning fra Rådet for Udenrigsanliggender (Udenrigsrådet) i maj 2015 vedtog Kommissionen og HR den 6. april 2016 den fælles meddelelse "Fælles ramme for imødegåelse af hybride trusler". Den fælles meddelelse rummer ca. 22 praktisk omsættelige forslag. Forlagene fokuserer på fire hovedområder:

- 1) forbedring af situationsbevidstheden (kernen i dette initiativ er en EU-enhed for analyse og udveksling af oplysninger om hybride trusler),
- 2) opbygning af modstandsdygtighed, herunder beskyttelse af kritisk infrastruktur, for at beskytte EU og dets partnere mod hybride angreb,
- 3) reaktion på og genopbygning efter kriser,
- 4) forøget samarbejde med NATO.

Rådet hilste den fælles meddelelse velkommen. Kommissionen og den højtstående repræsentant vil i fællesskab i løbet af de kommende måneder gå videre med gennemførelsen af de foreslåede foranstaltninger med behørig respekt for medlemsstaternes respektive procedurer og kompetencer:

a) EU-enheden for analyse og udveksling af oplysninger om hybride trusler har allerede opnået en indledende operativ kapacitet, b) en medlemsstat har gennemført en indledende undersøgelse og overvejer aktivt at oprette et multinationalt europæisk ekspertisecenter for at udføre forskning, uddannelse og øvelser, c) i overensstemmelse med den fælles erklæring fra lederne af EU-institutionerne og NATO og under overholdelse af principperne om medinddragelse og den enkelte organisations selvstændige beslutningstagning har tjenestegrenene øget samarbejdet og samordningen med NATO på centrale områder såsom situationsbevidsthed, cybersikkerhed, kriseforebyggelse og -reaktion samt strategisk kommunikation, d) EU-Udenrigstjenesten og Kommissionens tjenestegrene har offentliggjort en fælles operationel EU-protokol for at imødegå hybride trusler med henblik på at sikre passende advarsler til EU's IPCR og kriseberedskabsmekanismer e) EU-Udenrigstjenesten og Kommissionens tjenestegrene vil udarbejde en rapport senest i juli 2017 for at vurdere fremskridtene.

FSFP-PARTNERSKABER

EU's partnerskab med **tredjelande, regionale og internationale organisationer** på områderne sikkerhed, forsvar og krisestyring udvikles til stadighed i hele 2016 for at støtte EU's voksende globale rolle som en sikkerheds- eller forsvarsaktør og dets operationelle FSFP-aktiviteter. For så vidt angår **samarbejdet mellem EU og NATO** vil EU på baggrund af Det Europæiske Råds møde i juni og NATO-topmødet i juli i Warszawa, herunder den fælles erklæring fra lederne af EU's institutioner og NATO, se på, hvordan man kan påvise, at der **foregår et bredt samarbejde**, og omsætte ønskerne fra EU-medlemsstaterne og NATO-landene om at fremme partnerskabet yderligere (udvikling i indsatsområder og med hensyn til cybersikkerhed, maritim sikkerhed og kapaciteter) samt for at bane vejen for yderligere at styrke vores partnerskab, navnlig vedrørende hybride trusler og støtte til vores partnere i øst og syd med at udvikle deres kapaciteter, i fuld åbenhed og i fuld respekt for begge organisationers beslutningsautonomi og procedurer, på grundlag af princippet om inklusion, og uden at det griber ind i sikkerheds- og forsvarspolitikens særlige karakter i nogen af medlemsstaterne.

EU vil bestræbe sig på yderligere at forbedre samarbejdet med **FN** om krisestyring og fredsbevarelse, herunder ved at bruge FSFP til at supplere FN's fredsbevarende aktiviteter. EU-FN-Styringskomitéen vil følge op på en række konkrete tiltag, navnlig vedrørende samarbejdet i Sahel, på Afrikas Horn og i Libyen.

Partnere fra tredjelande fortsætter aktivt med at støtte **operationelle FSFP-aktiviteter** parallelt med **regelmæssige høringer om FSFP og uddannelse**. I januar 2016 havde 11 partnerlande udsendt i alt 350 medarbejdere og tropper til otte FSFP-missioner og -operationer, og der er indgået en række nye **rammeaftaler om deltagelse**.

Revisionen af **ENP** (fælles meddelelse om ENP-revisionen af 18. november 2015, Rådets konklusioner af 14. december 2015) understregede betydningen af de sikkerhedsmæssige aspekter af samarbejdet med EU-partnere. Med gennemførelsen af ENP's sikkerhedsdimension er målet fortsat at støtte partnere og samtidig sikre, at de bliver mere modstandsdygtige over for sikkerhedstrusler, og at de er bedre rustet til at forebygge og reagere på konflikter og kriser, og derigennem stabilisere EU's nabolande. Dette mål er i overensstemmelse med tilgangen i EU's globale strategi. Flere andre arbejdsområder (kapacitetsopbygning til støtte for sikkerhed og udvikling (CBSD), reform af sikkerhedssektoren (SSR) og samarbejde om at imødegå hybride trusler og om maritim sikkerhed) har et potentiale til yderligere at styrke EU's FSFP-partnerskaber inden for rammerne af en samlet tilgang sammen med andre værktøjer og instrumenter.

For så vidt angår **menneskerettigheder og kønsspørgsmål i forbindelse med FSFP**, som er vores prioritet, ligger hovedfokus fortsat på at udvikle og gennemføre en baselineundersøgelse om integration af menneskerettighederne og kønsspørgsmål i FSFP (Rådets konklusioner af 18. maj 2015). Undersøgelsen er en statusopgørelse, der skal vise, hvor vi er i vores bestræbelser på at gøre menneskerettigheder og ligestilling mellem kønnene til en integreret del af FSFP. I overensstemmelse med den nye handlingsplan for menneskerettigheder og demokrati vil der også blive truffet yderligere foranstaltninger til gennemførelse af adfærdskodeksen og disciplinærordningen for personalet i FSFP-missioner og -operationer.

FORSVARSKAPACITETER/FORSVARSSAMARBEJDE

I overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner i december 2013 og juni 2015 vil EU fortsat tilskynde til og fremme øget europæisk forsvarssamarbejde for at sikre, at Europa råder over de militære nøglekapaciteter. Som anført i EU's globale strategi skal europæerne kunne beskytte Europa, reagere på eksterne kriser og bistå med at udvikle vores partnerses sikkerheds- og forsvarskapacitet ved at udføre disse opgaver i samarbejde med andre.

EU's kapacitetsudvikling skal fokusere på kritiske aktører og mangler med øget vægt på samarbejdsprojekter og trække på støtten fra Det Europæiske Forsvarsagentur. Der vil fortsat blive arbejdet på at konsolidere de fire store europæiske programmer, der blev godkendt af Det Europæiske Råd i 2013 (lufttankning, fjernstyrede flysystemer, statslig satellitkommunikation, og cybersikkerhed) og eventuelle nye projekter. Af hensyn til brugervenligheden er det vigtigt at sikre, at kapacitetsudviklingen er koncentreret om de faktiske resultater, dvs. de kapaciteter, som medlemsstaterne er villige til at erhverve med henblik på en potentiel deployering.

Sideløbende hermed vil bestræbelserne på at fremme et langsigtet og mere systematisk europæisk forsvarssamarbejde blive videreført. Der forventes yderligere fremskridt, hovedsagelig gennem det arbejde, som udføres af EDA (bl.a. vedrørende gennemførelse af de særlige politiske rammer med henblik på en fuldstændig rapport om gennemførelsen i 2017 og forbedringen af EU's kapacitetsudviklingsproces) og Kommissionens initiativ om udarbejdelse af en europæisk forsvarshandlingsplan (EDAP). Disse initiativer vil hjælpe EU med at reagere på de forskelligartede udfordringer, der blev identificeret i EU's globale strategi, og opfylde de tilsvarende forsvarskapacitetsbehov og -prioriteter.

Navnlig EDAP, der skal vedtages i 2016, bør bidrage til at stimulere forsvarsforskning og -teknologi med henblik på at styrke det europæiske forsvars industrielle og teknologiske grundlag og forberede morgendagens kapaciteter. I denne forbindelse bliver den forberedende foranstaltning vedrørende forsvarsforskning, der baner vejen for et eventuelt særligt EU-finansieret program, et centralt element i disse bestræbelser; andre påtænkte områder omfatter især industripolitik/det indre marked, forsyningssikkerhed og incitament.

Endelig vil der ske fremskridt i samarbejdet med NATO med det formål at fastholde sammenhængen mellem udvikling af militær kapacitet, hvor kravene overlapper, og styrkelse af komplementariteten på dette område. Der kræves et tæt samspil mellem EU og NATO med hensyn til både samarbejdsprojekter og arbejdsprocesser.

INTERNATIONAL SIKKERHED

EU vil fortsætte med at udvikle den eksterne dimension af den europæiske sikkerhedspolitik og bidrage til politikkoherensen mellem den interne og eksterne sikkerhed i Unionen. En række strategiske dokumenter med sikkerhedspolitiske konsekvenser, f.eks. den fælles meddelelse "Elements for an EU-wide strategic framework to support the Security Sector Reform (SSR)" og "Fælles ramme for imødegåelse af hybride trusler", er blevet vedtaget og vil blive iværksat for at styrke komplementariteten og effektiviteten af EU's udenrigspolitiske instrumenter. Med henblik herpå vil EU desuden tage yderligere skridt til at udvide samarbejdet med partnerlandene om kapacitetsopbygning til støtte for sikkerhed og udvikling. Meddelelserne om EDAP og rumstrategien forventes vedtaget inden udgangen af 2016. Gennemførelsen af revisionen af ENP og forberedelserne af midtvejsrevisionen i 2017 af instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, vil skabe muligheder for yderligere at integrere prioriteter inden for sikkerhedspolitik og konfliktforebyggelse. Der arbejdes på at øge FSFP-missionernes modstandsdygtighed over for cyberangreb og styrke EU's cyberdiplomati. Den maritime multilateralisme og de øgede maritime kapaciteter på sikkerheds- og forsvarsområdet vil blive videreført. EU's system for tidlig varslings af konflikter vil blive afprøvet to gange i 2016, og resultaterne vil indgå i prioriteterne med hensyn til tidlig forebyggende handling. Som led i den samlede tilgang vil fælles konflikt- og kriseanalyse fortsat støtte udarbejdelsen og revisionen af EU's strategiske tilgang til konfliktsituationer og skrøbelige situationer. Kommissionens tjenestegrene og EU-Udenrigstjenesten vil fortsat gennemføre EU's politiske tilsagn om at etablere og fremme anvendelsen af mægling som et værktøj til første reaktion på nye og igangværende krisesituationer. I denne henseende fortsætter Unionen med at støtte specifikke fredsprocesser i eksempelvis Libyen og Syrien og efterspil såsom i Colombia og Myanmar/Burma.

EU vil fastholde sine politikker med sigte på at styrke den globale nedrustningsarkitektur og de multilaterale ikkespredningsregimer. Dette omfatter en fortsat diplomatisk indsats hen imod målet om at opnå et område, som er frit for masseødelæggelsesvåben i Mellemøsten. Truslen fra ulovlige håndvåben og lette våben vil fortsat blive imødegået gennem et internationalt samarbejde og støtte til konkrete projekter i tredjelande. Vigtige prioriteter for andet halvår af 2016 er forberedelsen af gennemgangskonferencen om konventionen om biologiske våben og toksinvåben og den omfattende revision af FN's Sikkerhedsråds resolution 1540(2004). EU og dets medlemsstater har en langvarig forpligtelse til konventionen om konventionelle våben og ser frem til den femte revisionskonference i december 2016 med henblik på at give fornyet incitament til dette vigtige instrument. EU vil også støtte internationale bestræbelser på at øge sikkerheden i det ydre rum.

EU vil arbejde på at styrke sin reaktion på international terrorisme gennem multilateralt samarbejde, politisk dialog og konkret støtte til tredjelande. Den nødvendige sammenhæng mellem den interne og den eksterne politik vil blive sikret i forbindelse med dette arbejde. EU støtter handlingsplanen for forebyggelse af voldelig ekstremisme fra FN's generalsekretær i begyndelsen af 2016 og arbejdet på at integrere bekæmpelse af voldelig ekstremisme i terrorbekæmpelse og beslægtede aktiviteter, herunder med hensyn til strategisk kommunikation, radikaliserings og udenlandske terrorkrigere. På baggrund af Rådets konklusioner og erklæringen fra medlemmerne af Det Europæiske Råd i februar 2015 ligger fokus for indsatsen fortsat på de umiddelbare nabolande: Mellemøsten og Nordafrika (MENA), Tyrkiet og Vestbalkan, uden at tabe den arabiske verden som helhed, Sahel og Afrikas Horn samt Central- og Sydøstasien af syne. De centrale resultater omfatter: opretholdelsen af en tæt dialog med prioriterede lande gennem bilaterale politiske dialoger om terrorbekæmpelse, færdiggørelse af handlingsplaner for terrorbekæmpelse med disse lande, navnlig Libanon, Jordan, Tunesien og Tyrkiet, og på dette grundlag forøgelse af EU's støtte gennem konkrete projekter, udvidelse af EU's netværk af terrorbekæmpelseseksperter til at omfatte Sahel og Vestbalkan, afholdelse af seminarer på højt plan om bekæmpelse af voldelig ekstremisme blandt unge og fokus på de prioriteter vedrørende forebyggelse af konflikter og voldelig ekstremisme, der er indkredset gennem EU's proces for tidlig varsling.

EU-Udenrigstjenesten vil fortsat støtte den højtstående repræsentant i at sørge for, at gennemførelsen af den fælles omfattende handlingsplan sikrer, at Irans atomprogram udelukkende anvendes til fredelige formål.

Den højtstående repræsentant vil fortsat foreslå nye eller ændrede restriktive foranstaltninger, herunder autonome EU-foranstaltninger som reaktion på den internationale politiske og sikkerhedsmæssige udvikling og inden for rammerne af EU's FUSP. Centrale områder kan omfatte terrorbekæmpelse, Rusland/Ukraine, Syrien, DPRK og Libyen. HR vil også fremsætte de nødvendige forslag til FUSP-afgørelser og sammen med Kommissionen foreslå de nødvendige forordninger til gennemførelse af FN's foranstaltninger så hurtigt som muligt for at sikre en ensartet anvendelse i EU's medlemsstater.

GLOBALE SPØRGSMÅL

Gennemførelsen af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling skaber en mulighed for at styrke sammenhængen mellem sikkerhed og udvikling. Målene for bæredygtig udvikling kan være en katalysator for sammenhængen mellem EU-politikernes interne og eksterne dimension.

MENNESKERETTIGHEDER

På baggrund af en hidtil uset migrationskrise, den fortsatte konflikt i en række lande, herunder i EU's egne nabolande, og stigende chikane af og overgreb mod menneskerettighedsforkæmpere og civilsamfundet er 2016 fortsat et år med ekstraordinære udfordringer for Den Europæiske Union på menneskerettighedsområdet. Disse udfordringer kræver en målrettet indsats fra EU's side for at opretholde menneskerettighedsstandarderne og princippet om ikkediskrimination, for at beskytte civile, fremme og beskytte kvinders og pigers rettigheder og for at støtte menneskerettighedsforkæmpere og samtidig styrke civilsamfundet. For at øge bevidstheden om menneskerettighedsproblemer i verden og drøfte menneskerettighedsprioriteter i EU's udenrigspolitik lancerede den højtstående repræsentant i marts 2016 initiativet #EU4HumanRights med en effektiv inddragelse af EU's institutioner og medlemsstaterne. I sine konklusioner fra juni 2016 bekræftede Rådet EU's klare støtte til FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder og gav sin fulde støtte til det værdifulde arbejde, der udføres af FN's arbejdsgruppe vedrørende erhvervsliv og menneskerettigheder.

I juli 2015 vedtog EU's udenrigsministre den nye handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati, der fastsætter EU's prioriteter for de næste fem år. Handlingsplanen sikrer den fortsatte gennemførelse af den strategiske ramme for menneskerettigheder og demokrati fra 2012 og er retningsgivende for EU's aktiviteter på menneskerettighedsområdet i 2016 og frem. Den sigter mod at tage bedre fat på problemer gennem målrettede tiltag og en systematisk og koordineret anvendelse af alle EU's instrumenter, navnlig EU-retningslinjer, værktøjssæt og andre vedtagne holdninger, og de forskellige eksterne finansieringsinstrumenter, navnlig det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR).

På multilateralt plan vil EU fortsætte med at være en stærk fortaler for verdensomspændende fremme og beskyttelse af menneskerettighederne, navnlig gennem FN's Generalforsamlings 3. Komité og FN's Menneskerettighedsråd. I 2016 vil EU fremme sine tematiske prioriteter ved hjælp af resolutioner, der har fokus på et moratorium for dødsstraf, barnets rettigheder samt religions- og trosfrihed, på FN's generalforsamling i efteråret 2016, og ved hjælp af landefokuserede resolutioner. EU har været en stærk fortaler for en menneskerettighedsbaseret tilgang til de mål for bæredygtig udvikling, der blev vedtaget inden for rammerne af 2030-dagsordenen i september 2015. Gennemførelsen af 2030-dagsordenen er begyndt, og EU vil fortsætte sin støtte til den menneskerettighedsbaserede tilgang i 2016.

EU vil være konsekvent i sine indtrængende opfordringer til partnerregeringerne om at respektere princippet om foreningsfrihed og beskytte menneskerettighedsforkæmpere, herunder i offentlige erklæringer. Diplomater fra EU og medlemsstaterne vil fortsat overvåge retssager og besøge fængslede aktivister i dusinvis af lande, i det omfang det er nødvendigt.

Støtte til civilsamfundets rum og menneskerettighedsforkæmpere vil fortsat være en vigtig prioritet for EU i 2016. EU vil støtte resolutioner om civilsamfundets rum og menneskerettighedsforkæmpere i FN's Menneskerettighedsråd og FN's Generalforsamling og fortsætte med at gøre brug af sine finansielle instrumenter, herunder EIDHR's nødfond for menneskerettighedsforkæmpere i fare. Den nye EIDHR-finansierede mekanisme vedrørende menneskerettighedsforkæmpere kaldet "ProtectDefenders.eu", der blev lanceret i efteråret 2015, forventes at yde et betydeligt bidrag i 2016.

EU-politikrammen for støtte til retsopgør, som Rådet vedtog i november 2015, vil forsat blive gennemført for at styrke sammenhængen i EU's engagement på dette område og give vejledning til personalet i EU og EU's medlemsstater. I den forbindelse bekræfter EU sin klare politik til støtte for Den Internationale Straffedomstol.

Beskyttelsen, opfyldelsen og udøvelsen af menneskerettighederne for kvinder og piger og bekæmpelsen af kønsbaseret vold stod fortsat højt på EU's dagsorden. Efter revisionen på højt plan i 2015 af den globale dagsorden for kvinder, fred og sikkerhed vil EU's fokus i 2016 bl.a. blive rettet mod en styrkelse af indsatsen for at øge kvinders deltagelse i konfliktforebyggelse og -løsning, mod forebyggelse og bekæmpelse af seksuel og kønsbaseret vold under konflikter og mod tackling af kønsdimensionen af bekæmpelsen af nye trusler, f.eks. terrorisme og voldelig ekstremisme.

MIGRATION

Migration forbliver en integrerende del af EU's overordnede udenrigspolitik med mere arbejde, der skal udføres som følge af støtten til en samlet og geografisk afbalanceret strategi på grundlag af den europæiske dagsorden for migration. Gennemførelsen af den fælles erklæring med Tyrkiet vil fortsætte og EU vil støtte landene på Vestbalkan. Langs det centrale Middelhavsområde skal strømmene reduceres for at redde liv og bryde smuglernes forretningsmodel. EU vil fortsætte det fælles arbejde med en række centrale partnerlande i Afrika og Asien. Samtidig vil EU fortsat tilbyde bistand og støtte til EU's medlemsstater i frontlinjen for at sikre kontrollen med de ydre grænser og undgå ukontrollerede migrationsstrømme. EU vil samarbejde med tredjelande om at gennemføre tilgangen med en partnerskabsramme for at opnå bedre migrationsstyring, mindre strømme af irregulær migration og flere tilbagesendelser. Vores tilgang sigter mod at tackle de grundlæggende årsager til migration og tvangsfordrivelse ved at bygge stærke partnerskaber med oprindelses-, transit- og værtstredjelande og samtidig udnytte eksisterende politikker, processer og programmer fuldt ud.

EU minder om behovet for at styrke kontrollen med EU's ydre grænser, så den både opfylder migrations- og sikkerhedsmålene i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner i oktober 2015 og juni 2016.

EU anerkender også de særlige forhold ved søgrænser i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner fra februar 2016.

Dialogerne på højt plan med oprindelses- og transitlande har været et vigtigt redskab med henblik på yderligere at konsolidere et sammenhængende og omfattende samarbejde på migrationsområdet, herunder om tilbagesendelse/tilbagetagelse og sikkerhedsaspekter, i de overordnede politiske dialoger. De vil nu blive udvidet og uddybet via gennemførelsen af stærkere partnerskaber med bl.a. centrale oprindelses- og transitlande som fastlagt i den meddelelse om en ny partnerskabsramme, der blev vedtaget af Kommissionen den 7. juni 2016, og i overensstemmelse med Det Europæiske Råds konklusioner fra juni 2016, sideløbende med udviklingen af et bredere regionalt samarbejde inden for rammerne af instrumenter såsom Khartoumprocessen og Rabatprocessen, Pragprocessen samt Budapestprocessen/silkevejspartnerskabet. Disse bestræbelser vil blive underbygget af en mere strategisk anvendelse af ressourcer fra Den Europæiske Unions Nødtrustfond for Afrika og etableringen af en ambitiøs ekstern investeringsplan til at tackle de grundlæggende årsager til migration og samtidig bidrage til opfyldelsen af andre udviklingsmål.

På samme måde vil EU inden for rammerne af gennemførelsen af Valletthandlingsplanen (som blev vedtaget på topmødet den 11.-12. november 2015) sørge for en opfølgning med hensyn til alle fem søjler, herunder tilbagesendelse, tilbagetagelse og reintegration, uden at overse de sikkerhedsmæssige aspekter. EU vil også sikre en passende opfølgning på de centrale tiltag, der er fastlagt i erklæringen vedtaget på konferencen på højt plan om den østlige Middelhavsrute og Vestbalkanruten (den 8. oktober 2015).

EU vil fortsat samarbejde med sine sydlige partnere i Nordafrika, i Sahel og på Afrikas Horn, ødelægge forretningsmodellen for menneskesmuglerne og styrke grænseforvaltningskapaciteten, herunder gennem FSFP-missioner og -operationer.

FN's Generalforsamlings topmøde om flygtninge- og migrantstrømme i september 2016 har understreget, at dette ikke er et europæisk problem, men en stor global udfordring, og at der skal sikres et fast tilsagn fra det internationale samfund for derved at konkretisere idéen om, at behandlingen af det nuværende spørgsmål er et globalt ansvar. Opfølgningen på topmødet og udviklingen af de to aftaler vil være afgørende.

EU vil fortsat være yderst opmærksomt på eventuelle nye irregulære migrationsruter og vil træffe de foranstaltninger, der måtte være nødvendige i den henseende. Enhver pludselig aktivering af alternative ruter efter de facto-lukningen af den vestlige Balkanrute vil føre til en hurtig omlægning af EU's aktioner.

EU vil fortsætte sit engagement i at sørge for sikkerhed og beskyttelse af menneskerettighederne for alle migranter og flygtninge, navnlig det stigende antal af kvinder og børn blandt migranterne. I den europæiske dagsorden for migration, som Kommissionen vedtog i maj 2015, blev respekten for menneskerettighederne prioriteret på alle indsatsområder. Betydningen af at beskytte migranternes menneskerettigheder blev understreget af de afrikanske og europæiske ledere på topmødet i Valletta. Dette tilsagn om at respektere migranternes og flygtnings værdighed blev bekræftet på konferencen på højt plan om den østlige Middelhavsrute og Vestbalkanruten. I 2016 vil EU tage yderligere skridt til at beskytte flygtninge og migranter i nabolandene, støtte værtssamfundene og sikre, at dets eksterne tiltag vedrørende migration er i overensstemmelse med den internationale menneskerettighedslovgivning og flygtningeretten, herunder nonrefoulementprincippet. Dette vil blive yderligere styrket i forbindelse med gennemførelsen af den nye partnerskabsramme under ledelse af HR/NF.

VALGOBSERVATION OG DEMOKRATI

Demokratiet er under pres i hele verden, og civilsamfundets spillerum svinder ind. EU har en vigtig rolle at spille med hensyn til at fremme og støtte institutioner, organisationer og aktører i stadig mere undertrykkende miljøer.

EU er blevet en central aktør i forbindelse med demokratistøtte, delvis takket være troværdigheden af dets EOM'er, som har høje standarder for integritet og uafhængighed i overensstemmelse med erklæringen om principperne for international valgobservation. EU gentog sin støtte til erklæringen om principperne for international valgobservation i forbindelse med handlingsplanen fra 2015 om menneskerettigheder og demokrati.

Henstillingerne vedrørende EOM'er er afgørende for samarbejdet med alle forhandlingspartnere for at forbedre den fremtidige valgproces, og EU har styrket sit engagement i en grundig opfølgning af EU's EOM'er og også OSCE's/ODIHR's EOM'er. Disse henstillinger bliver nu konsekvent taget op i politiske dialoger med partnerlande og bidrager til udformningen af EU's bistand til valghandlinger. EU's nye handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati understreger desuden nødvendigheden af at konsolidere bedste praksis for at sikre effektiv opfølgning af EU's EOM'er.

EU afsluttede i februar 2016 sit pilotprojekt om demokratistøtte for at forbedre sammenhængen i sit arbejde med demokrati. En række af EU's delegationer styrkede sammen med medlemsstaterne på stedet den fælles analyse af de demokratiske udfordringer i deres partnerlande og identificerede samarbejdsområder med potentiale til at indlede demokratiske reformer med partnerlandet på en skræddersyet og effektiv måde. I 2016 vil der blive udarbejdet demokratihandlingsplaner.

Pilotprojektet viste, at det er nødvendigt at udvide EU's støtte til demokratiske institutioner ved at fokusere på spillet mellem de statslige institutioner og borgerne, støtte de lovgivende forsamlinger, styrke forbindelsen mellem de politiske partier og borgerne og støtte lokalt demokrati og række ud til de traditionelle aktører, der spiller en rolle for styrkelsen af demokratiet. Det har også tilskyndet til øget synergi mellem demokratianalyser, landestrategier for menneskerettigheder og civilsamfundskøreplaner. EU's handlingsplan vedrørende menneskerettigheder og demokrati forpligter EU til at styrke sin indsats til støtte for flerpartisystemer, politiske partier og parlamenter – med henblik på at udvide det politiske rum – og til at styrke forbindelsen mellem valgobservationsmissioner og den bredere dagsorden for demokratistøtte. En mere systematisk opfølgning af EOM'ernes henstillinger, bl.a. gennem bistand til valghandlinger, bidrager til at nå dette mål.

Direkte støtte fra Den Europæiske Demokratifond til målgrupper finansieres gennem supplerende ressourcer, der hidrører fra frivillige bidrag fra deres medlemsstater og andre interessenter, f.eks. private fonde osv. I juni 2015 besluttede Kommissionen at tildele et nyt bidrag på 12 mio. EUR til Den Europæiske Demokratifonds driftsudgifter fra 2015 til 2018.

ANDRE AKTIVITETSOMRÅDER

Klimadiplomati

Europæisk klimadiplomati spillede en afgørende rolle ved at bane vejen for en ambitiøs global klimaaftale på COP21 i Paris. Dette positive engagement i den globale klimaindsats er på ny blevet bekræftet i forbindelse med EU's handlingsplan for klimadiplomati, der blev vedtaget af Rådet for Udenrigsanliggender den 15. februar 2016.

EU vil fortsat støtte gennemførelsen af Parisaftalen og indgå i dialog med andre lande om at støtte den fulde gennemførelse af deres reduktionstilsagn, som de fremgår af deres tilsigtede nationalt bestemte bidrag. Indsatsen for at tackle sammenhængen mellem klimaændringer, naturressourcer, herunder vand, velstand, stabilitet og migration vil fortsætte. Klimaændringernes destabiliserende virkninger vil fortsat blive drøftet af EU og nogle af dets partnerlande, herunder gennem risikovurderinger af klimaet og støtte til kapacitetsopbygning.

Energidiplomati

Efter Rådets konklusioner om EU's energidiplomati og EU's handlingsplan for energidiplomati, der blev vedtaget i juli 2015, er overvejelser om energidiplomatiets eksterne dimension i højere grad blevet indarbejdet i EU's aktiviteter. Energipartnerskaber og -dialoger bør fortsat være en overensstemmelse med relevante udenrigspolitiske og eksterne politiske mål – herunder klimamål – og fremme diversificeringen af kilder, leverandører og ruter samt sikker og bæredygtig lavemissionsteknologi og energieffektivitetsteknologi, herunder med henblik på forretningsmuligheder for EU's virksomheder. Energidialoger bør, hvor det er relevant, omfatte drøftelser om udviklingen af global og regional energisikkerhed, og om muligt under hensyntagen til særlige forhold og eksisterende relevante engagementer i EU's medlemsstater. De bør også sikre, at medlemsstaternes suverænitet og suveræne ret til at udforske og udvikle deres naturressourcer beskyttes. EU er fortsat engageret i fremme og løbende forbedring for at sikre de højeste standarder for nuklear sikkerhed i tredjelande.

Værdibaseret politik

Den 28. januar 2016 offentliggjorde EU sin første rapport om virkningen af "arrangementet med generelle toldpræferencer" (GSP), herunder virkningerne af GSP Plus i 14 sårbare lavindkomstlande og mellemindkomstlande i den nederste halvdel. GSP Plus er baseret på det samlede begreb bæredygtig udvikling. Via dette system betaler de involverede lande ikke toldafgifter, når de eksporterer en række produkter til EU. Til gengæld skal de have ratificeret 27 centrale internationale konventioner, herunder FN's menneskerettighedskonventioner og konventioner fra Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) om arbejdstagerrettigheder, og indvillige i at samarbejde om overvågningen af gennemførelsen heraf. Alle de vurderede 14 GSP Plus-begunstigede lande har gjort en betydelig indsats og udvist ægte politisk og institutionelt engagement, men der skal gøres mere. Den regelmæssige overvågning og dialog med de nuværende begunstigede lande (Armenien, Bolivia, Kap Verde, Georgien, Kirgisistan, Mongoliet, Pakistan, Paraguay og Filippinerne) fortsætter. Den næste toårige rapport om effekten af GSP vil vedrøre perioden 2016-2017.

Konfliktminerale

EU er aktivt i gang med at forberede de næste og muligvis styrkede skridt til finansiering af en række projekter til støtte for ansvarlig udvinding af mineraler med oprindelse i konfliktområder og højrisikoområder. Det videre arbejde vil tage hensyn til erfaringerne med de igangværende EU-programmer — i øjeblikket som led i instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred — på OECD's opsøgende arbejde vedrørende "konfliktminerale" (EU-støtte på 1 mio. EUR i 2014-2015) og den internationale konference om De Store Søers Område/det regionale initiativ om naturressourcer (EU-støtte på 3 mio. EUR for perioden 2014-2016).

Europæisk økonomisk diplomati

Målet for økonomisk diplomati er at bidrage til at skabe velstand for EU's økonomier i den globale sammenhæng. Ved at mobilisere forskriftsmæssige, politiske, handelsmæssige, økonomiske eller kulturelle aspekter skaber det incitamenter til handel, samarbejde og investeringer i global sammenhæng ved at udnytte Europas styrker og lederskab med et effektivt samarbejde mellem EU-aktører og forbedre sammenhængen i og effektiviteten af EU's optræden udadtil på det økonomiske område.

Arbejdet med dagsordenen for et fuldt integreret og effektivt europæisk økonomisk diplomati er fortsat baseret på følgende byggesten: 1) styrket koordinering og sammenhæng mellem EU's politikker 2) bedre strukturerede forbindelser med EU's medlemsstater og EU's virksomheder 3) en styrket rolle for Den Europæiske Investeringsbank, som skal spille en vigtig rolle i internationaliseringen af SMV'er, samt garantier for investorer på risikobetonede områder og 4) styrkelse af EU-delegationernes rolle.

VEJEN FREM MOD 2017

Arbejdet med at gennemføre EU's globale strategi vil danne rammen om EU's eksterne forbindelser, herunder FUSP, i de kommende år. En gennemførelse af strategien på tværs af politikområder vil sætte Den Europæiske Union i stand til at tage udfordringerne op og tackle kriserne på en mere effektiv og koordineret måde. I 2016 blev arbejdet indledt med opfølgningsinitiativer, der tager sigte på at gøre EU's optræden udadtil mere troværdig, lydhør og sammenhængende, navnlig inden for opbygning af modstandskraft og en integreret tilgang til konflikter og kriser, sikkerhed og forsvar, samt styrke forholdet mellem de interne og eksterne politikker, med fokus på migration og terrorbekæmpelse, og det vil fortsætte i og efter 2017.
